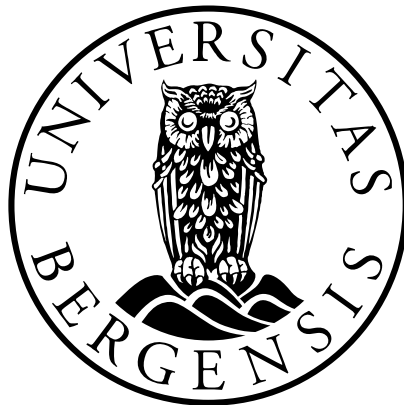


# Norges Fotballforbunds regel om lokalt utviklede spillere i et EØS- rettslig perspektiv

Kandidatnummer:  
192895  
Veileder:  
Kenneth André Leren  
Antall ord:  
12632



JUS399 Masteroppgave  
Det juridiske fakultet

UNIVERSITETET I BERGEN

[03/06-2013]

# Innhold

1	Innledning.....	3
1.1	Tema og problemstilling.....	3
1.2	Metode og fremgangsmåte .....	4
2	EØS-avtalen.....	6
2.1	Bakgrunn og innvirkning på norsk rett.....	6
2.2	EØS-avtalen artikkel 28 om fri bevegelse av arbeidstakere .....	7
2.2.1	Retten til fri bevegelse for arbeidstakere innenfor EØS.....	7
2.2.2	Er idrettsutøveres utøvelse av idrett omfattet av EØS-avtalen? .....	8
2.2.3	Hvilke tiltak som utgjør en restriksjon på retten til fri bevegelse .....	11
2.2.4	Unntak for restriksjoner som kan rettferdiggjøres .....	13
3	Norges Fotballforbunds regel om lokalt utviklede spillere .....	17
3.1	Bakgrunn og begrunnelse for regelen.....	17
3.2	NFFs kampreglement § 2-6 om lokalt utviklede spillere .....	18
4	Er regelen om lokalt utviklede spillere i strid med EØS-avtalen artikkel 28? .....	20
4.1	Norges Fotballforbund som pliktsubjekt.....	20
4.2	Hvilke fotballspillere er rettighetssubjekter etter EØS-avtalen artikkel 28? .....	21
4.3	Bosman-dommen – et utgangspunkt for vurderingen om LUS-regelen er i strid med EØS-avtalen artikkel 28 .....	23
4.4	Regelen om lokalt utviklede spillere utgjør en restriksjon på den frie flyt av arbeidskraft... ..	26
4.5	Kan regelen om lokalt utviklede spillere rettferdiggjøres? .....	29
4.5.1	Regelen om lokalt utviklede spillere forfølger et legitimt formål .....	29
4.5.2	Idrettens særlige kjennetegn som tolkningsmoment .....	31
4.5.3	Er regelen egnet, nødvendig og forholdsmessig i snever forstand? .....	32
5	Konklusjon og avsluttende bemerkninger.....	38
6	Kilder: .....	39

# 1 Innledning

## 1.1 Tema og problemstilling

Tema for denne oppgaven er Norges Fotballforbunds regel om lokalt utviklede spillere (LUS) i et EØS-rettslig perspektiv.

I 1995 avsa European Court of Justice (ECJ), den øverste domstolen i EU, dom i Bosman-saken. Dommen omhandlet såkalte utlendingsklausuler, som var regler om hvor mange utlendinger som kunne være i en spillertropp<sup>1</sup> og som frem til dette tidspunktet hadde vært utstrakt brukt i den internasjonale fotballen. Disse utlendingsklausulene ble ansett som klart uforenlige med EF-retten.

Dommen skapte krisestemning i fotballmiljøet som nå måtte finne andre måter å regulere bevegelsen av fotballspillere på. Argumentasjonen var at dersom klubbene fritt kunne bruke så mange utlendinger de ville, kunne dette gå ut over klubbenes vilje til å utvikle egne talenter. Dette ville videre kunne gå ut over konkurransesituasjonen siden de ”rikeste” klubbene i større grad enn tidligere kunne kjøpe seg til suksess ved å ”hamstre” gode utenlandske spillere.

Høsten 2012 kunne vi lese overskrifter i avisene om at moldenseren og fotballspilleren Magnus Wolff Eikrem, nå var blitt ”norsk”.<sup>2</sup> Bakgrunnen for oppslagene var en justering i Norges Fotballforbunds regel om lokalt utviklede spillere. Som 15-åring gikk Eikrem fra Molde FK til Manchester United FC hvor han spilte fem år før han kom tilbake til Norge. Dette betyr at Eikrem spilte sine ungdomsår i England, og at han derfor i forhold til den norske regelen ble regnet som en fotballspiller utviklet<sup>3</sup> i utlandet. Etter denne regelen er det kun lov til å ha et begrenset antall spillere som er utviklet i andre land enn Norge i en spillertropp. Da Norges Fotballforbund i 2012 endret regelen sånn at også spillere som har spilt barnefotball<sup>4</sup> i Norge regnes som lokalt utviklet i Norge, ble Eikrem klassifisert som en norsk utviklet spiller.

---

<sup>1</sup> Med spillertropp menes de spillerne som er registrerte til å spille for en fotballklubb.

<sup>2</sup> [http://www.nrk.no/nyheter/distrikt/more\\_og\\_romsdal/1.8379645](http://www.nrk.no/nyheter/distrikt/more_og_romsdal/1.8379645)

<sup>3</sup> En spiller regnes som utviklet i Norge når han har spilt i en norsk klubb i minst tre år mellom sitt 12. og 21. leveår, se punkt 3.2.

<sup>4</sup> Med barnefotball menes her fotball som spilles av barn under 15 år.

Regelen om lokalt utviklede spillere var fotballmiljøets svar på Bosman-dommen hvor det igjen ble gjort et forsøk på å redusere antall utlendinger i den norske ligaen. Denne gang uten direkte kriterier om nasjonalitet.

I denne avhandlingen rettes det fokus mot Norges Fotballforbunds forsøk på å omgå Bosman-dommen. Det skal vurderes om regelen om lokalt utviklede spillere er forenlig med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Problemstillingen for avhandlingen er om Norges Fotballforbunds regel om lokalt utviklede spillere er i strid med EØS-avtalen artikkel 28 om fri bevegelse for arbeidstakere.

## 1.2 Metode og fremgangsmåte

Idrettsjuss er et lite felt i Norge. Dette kan underbygges ved at ingen av de tre juridiske fakultetene i Norge har idrettsjuss som emne. At idrettsjussen ennå ikke har slått gjennom som juridisk gren gjenspeiles også i antallet norske kilder rundt feltet.

Idrettsjuss er et relativt nytt tema som har blitt aktuelt etter den store profesjonaliseringen idretten har vært gjennom de siste 30 årene. Idrettsjuss er et vidt felt som omfatter alle rettsregler som regulerer spørsmål som omhandler idretten. På denne måten blir både arbeidsrett, kontraktsrett og til og med strafferett en del av begrepet ”idrettsjuss”.<sup>5</sup> I tillegg til dette har idretten egne regelverk som går inn under dette begrepet.

Oppgavens problemstilling ligger i grenselandet mellom arbeidsrett, EØS-rett og idrettsjuss. Også idretten er rettslig forpliktet til å følge samfunnets lover og regler,<sup>6</sup> herunder EØS-avtalen. Det er likevel viktig å anerkjenne at idretten har sine kjennetegn som kan tilsi at rettsreglene må tilpasses det spesielle feltet. Dette har EU anerkjent gjennom Lisboa-traktatens ”idrettsartikkel” – Traktaten om den Europeiske Unions Funksjonsmåte (TEUF) artikkel 165 – hvor det uttrykkes at det skal tas ”hensyn til idrettens særlige kjennetegn”.

Kjernen i løsningen av problemstillingen ligger i EØS-retten. Her er selve EØS-avtalen av grunnleggende betydning. I tillegg kommer avgjørelser fra ECJ og EFTA-domstolen inn som viktige tolkningsmomenter. Under punkt 2.1 vil bli gjort kort rede for ECJs vekt som

---

<sup>5</sup> Dette er ikke ment som en uttømmende liste.

<sup>6</sup> Se Rt-1992-534 og eksempelvis Sak C415/93 sml. 1995 s. I-4921 (Bosman)

rettskildefaktor i EØS-retten. Bestemmelsene om fri bevegelse av arbeidskraft i EØS-avtalen er godt belyst i praksis og litteratur. Utfordringen i oppgaven er å anvende disse rettsreglene på det spesielle feltet idretten er anerkjent å være.<sup>7</sup>

At idrettsjuss er et lite emne gjenspeiler seg i den sparsomme mengden rettspraksis på området. I denne avhandlingen vil det derfor bli brukt eksempler fra media hvor det i avhandlinger om andre temaer kunne vært brukt rettspraksis. Dette er en vanlig metode i idrettsjuridiske avhandlinger.<sup>8</sup>

I denne avhandlingen vil jeg først gjøre rede for retten til fri bevegelse for arbeidstakere innenfor EØS-området og vurdere om fotballspillere nyter godt av denne rettigheten. Retten til fri bevegelse står sentralt i oppgaven og det er derfor viktig å redegjøre for denne tidlig sånn at det danner et bakteppe når det skal gjøres rede for Norges Fotballforbunds regel om lokalt utviklede spillere. I avhandlingens siste del vil jeg bruke de generelle reglene om fri flyt av arbeidskraft til å vurdere lovligheten av Norges Fotballforbunds regel.

---

<sup>7</sup> Hensett til idrettens viktige sosiale rolle og hensynet til dens autonomi er det viktig at allmenne regler tilpasses idrettens område.

<sup>8</sup> Leren s. 9

## 2 EØS-avtalen

### 2.1 Bakgrunn og innvirkning på norsk rett

Avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS-avtalen) ble undertegnet i 1992 og trådte i kraft i 1994. EØS er en avtale mellom EU-landene på den ene siden og tre av EFTA-landene, herunder Norge, på den andre. Avtalen tar sikte på å integrere EFTA-statene i EUs indre marked. Det indre marked er kjernen i "felleskapspolitikken" i EU og omfatter i hovedsak de fire friheter (fri bevegelse av varer, tjenester, personer og kapital) og konkurransereglene internt i EU.<sup>9</sup> I denne oppgaven vil det bli fokusert på fri bevegelse av personer.

Gjennom EØS-avtalens artikkel 3 og lojalitetsprinsippet denne gir uttrykk for, er Norge forpliktet til å *"treffe alle generelle eller særlige tiltak som er egnet til å oppfylle de forpliktelser som følger av denne avtale"*. Avtalens hoveddel er gjennomført ved § 1 i EØS-loven<sup>10</sup> og gjelder derfor som norsk lov. Etter EØS-avtalen artikkel 119 er vedlegg en integrert del av avtalen og derfor også en del av norsk lov. Det samme kommer frem av artikkel 2 litra a. Forordninger og direktiver fra EØS-samarbeidet er også gjennomført gjennom lover og forskrifter i norsk rett.<sup>11</sup>

Siden EØS-avtalens overordnede mål er å integrere EFTA-statene i EUs indre marked er det behov for mest mulig like regler innen hele EØS-området. Denne homogenitetsmålsetningen er fastsatt både i EØS-avtalen artikkel 1 og i fortalens punkt 16.

Under forhandlingene før avtaleinngåelsen var det et ønske om å opprette en felles EØS-domstol for å oppnå målsetningen om homogenitet. Dette ønsket ble ikke oppfylt. Grunnen var at en felles domstol ville være i strid med EF-traktatens regler om at ECJ har eksklusiv rett til å tolke EU-retten. Løsningen ble å opprette en egen domstol for EFTA-delen av avtalen, EFTA-domstolen.<sup>12</sup> At det nå er to domstoler som kan tolke EØS-avtalen kan skape problemer med å oppnå homogenitet innen EØS-området.

---

<sup>9</sup> Sejersted s. 60

<sup>10</sup> Lov om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) m.v., 27. november 1992 nr. 109

<sup>11</sup> Sejersted s. 197-198

<sup>12</sup> Fredriksen, Mathisen s. 165

Praksis fra de to domstolene er i utgangspunktet likestilt med tanke på rettskildemessig vekt. Imidlertid er det nødvendig for å oppnå målsetningen om et homogent EØS-område at rettpraksis fra ECJ-domstolen blir tillagt vekt i tolkningen av EØS-avtalen. Dette er også forutsatt i avtalens artikkel 6 hvor medlemslandene er forpliktet til å gjennomføre og anvende bestemmelsene i avtalen ”så langt de i sitt materielle innhold er identiske med de tilsvarende regler i Traktaten om opprettelse av Det europeiske økonomiske fellesskap og Traktaten om opprettelse av Det europeiske kull- og stålfellesskap og med rettsakter som er vedtatt i henhold til de to traktatene” i samsvar med ”de relevante rettsavgjørelser som De europeiske fellesskaps domstol har truffet før undertegningen av denne avtale”. Det samme er fastsatt i ODA<sup>13</sup> artikkel 3. Det er dermed traktatfestet at dommer avsagt av ECJ før 1992 er av betydning for tolkningen av EØS-avtalen og dermed også for norsk rett.

Fra dette utgangspunktet tar artikkel 6 et uttrykkelig forbehold for ”den fremtidige utvikling av rettspraksis”. Bakgrunnen for dette er at EFTA-landene ikke ville overgi seg helt til EU ved å gi EU fullmakt til å avgjøre rettsutviklingen i EØS.<sup>14</sup> Til tross for dette er det klart at utviklingen i ECJ er av stor betydning for tolkningen av EØS-avtalen. Dersom EFTA-domstolen og ECJ er uenige om tolkningen av EØS-avtalen, vil EFTA-domstolen ofte følge ECJs tolkning ved neste mulighet. Noe annet ville gått ut over homogenitetsmålsetningen i EØS. At ECJ blir den ledende domstolen er naturlig ettersom målet med avtalen er å integrere EFTA-landene i EF-samarbeidet. Dette er også lagt til grunn i praksis.<sup>15</sup>

## **2.2 EØS-avtalen artikkel 28 om fri bevegelse av arbeidstakere**

### **2.2.1 Retten til fri bevegelse for arbeidstakere innenfor EØS**

Hovedregelen om fri bevegelse for arbeidstakere følger av EØS-avtalen artikkel 28. Artikkel 28 tilsvarer Lisboa-traktatens artikkel 45 og må tolkes i samsvar med denne. Bestemmelsen gir en grunnleggende rettighet til å behandles likt uansett nasjonalitet og gjelder for enhver arbeidstaker innenfor samarbeidsområdet. Denne rettigheten skal beskyttes av de nasjonale myndighetene og av ECJ.<sup>16</sup> Artikkel 28 er en presisering av det generelle

---

<sup>13</sup> Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et Overvåkingsorgan og en Domstol.

<sup>14</sup> Sejersted s. 223-224

<sup>15</sup> Fredriksen, Mathisen, s. 233

<sup>16</sup> Sak 222/86 sml. 1987 s. 4097 (Heylens) avsnitt 14

diskrimineringsforbudet i EØS-avtalen artikkel 4 på arbeidsmarkedets område og suppleres av sekundærlovgivningen rundt feltet.

Bestemmelsen gir ikke rettigheter med noe bestemt innhold, men forutsetter like vilkår for alle arbeidstakere i EØS-området. Tiltak gitt av staten eller private kan være ulovlige dersom de bryter med dette.

Artikkel 28 første ledd oppstiller en rett for "arbeidstakere" innen EØS-området til fritt å bevege seg innenfor EU- og EFTA-statenes område. Ordlyden "arbeidstakere" skal etter ECJs praksis tolkes fellesskapsrettslig og vidt,<sup>17</sup> likevel avgrenses det mot personer som ikke utfører økonomiske aktiviteter.

Andre ledd tar sikte på å avskaffe forskjellsbehandling på grunnlag av nasjonalitet av arbeidstakere innenfor EØS-området når det gjelder "*sysselsetting, lønn og andre arbeidsvilkår*". Tredje ledd gir rettigheter som sikrer fri bevegelse av arbeidstakere.

## **2.2.2 Er idrettsutøveres utøvelse av idrett omfattet av EØS-avtalen?**

Spørsmålet om idrett og idrettsutøveres utøvelse er omfattet av EØS-/EU-retten har flere ganger vært oppe for ECJ. Idretten, og særlig Union des Associations Européennes de Football (UEFA) og Fédération Internationale de Football Association (FIFA), har anført at det settes spørsmålstegn rundt idrettens organisasjon dersom idretten blir gjenstand for vurdering opp mot generelle reguleringer i samfunnet.<sup>18</sup> Organisasjonene har ikke fått gehør for sin anførsel og til tider har ECJs dommer hatt direkte innvirkning på idrettens utvikling.<sup>19</sup>

Den første saken som kom opp for ECJ var Walrave & Koch-saken fra 1974.<sup>20</sup> Saken gjaldt to "pacemakere", Walrave og Koch, som jobbet som motorsykkelsjåfører som kjørte foran en syklist i øvelsen mellomdistanse bak motorsykkel. Frem til 1994 ble det arrangert verdensmesterskap i regi av Union Cycliste Internationale (UCI) i denne øvelsen. Før VM i 1973 introduserte UCI en regelendring som medførte at føreren av motorsykkelen måtte være av samme nasjonalitet som syklisten. Walrave og Koch var nederlandske statsborgere og kjørte blant annet for utøvere fra andre nasjoner og ble dermed berørt av denne

---

<sup>17</sup> Sejersted s. 357

<sup>18</sup> Eksempelvis i Sak C-415/93 sml. 1995 s. I-4921 (Bosman) avsnitt 71

<sup>19</sup> Sak C-415/93 sml. 1995 s. I-4921 (Bosman) og Sak C176/96 Sml. 2000 s. I-2681 (Lehtonen) er gode eksempler på dette. Bosman-dommen fjernet utlendingsklausuler i fotballen, mens Lehtonen åpnet for at overgangsvinduer kunne benyttes for å holde orden på overganger.

<sup>20</sup> Sak 36/74 sml. 1974 s. 1405



regelendringen. De gikk til sak mot UCI, det nederlandske sykkelforbundet og det spanske sykkelforbundet (VM 1973 ble avholdt i Spania) med påstand om at regelen var i strid med EF-traktaten artiklene 7 (nå TEUF art. 26), 48 (nå TEUF art. 45, som tilsvare EØS-avtalen art. 28) og 59 (nå TEUF art. 56).

Saken ble tatt inn i det nederlandske rettssystemet hvor retten i Utrecht sendte saken til ECJ for prejudisiell avgjørelse.

Før domstolen kunne vurdere regelen opp mot de aktuelle artiklene måtte den vurdere om utførelsen av idrett var innenfor virkeområdet til EF-retten.

Retten kom til at idrett var omfattet av EF-retten dersom utøvelsen utgjorde en ”*økonomisk virksomhet i den i traktatens artikkel 2 forudsatte betydning*”.<sup>21</sup> Idrettsutøvelsen ville videre i utgangspunktet utgjøre en ”*økonomisk virksomhet*” når den har karakter av en ”*lønnet arbeids- eller tjenesteydelse*”.<sup>22</sup> Det vil si når idrettsutøveren er profesjonell eller halvprofesjonell. Retten tok imidlertid forbehold for sammensettingen av lag, og særlig landslag, som den anså som et spørsmål kun av sportslig interesse og som derfor ikke var omfattet av EF-retten.<sup>23</sup> Domstolen så det som den nasjonale rettens oppgave å vurdere om denne aktuelle saken gjaldt en lagidrett eller ikke.

Konklusjonen trukket fra dommen er at det var avgjørende for om en sak var omfattet av EF-retten at idrettsutøveren var profesjonell, eller i det minste halvprofesjonell, og at han utøvde en individuell idrett.

Dommen hindret altså ikke forskjellsbehandling av utlendinger i lagidretter dersom forskjellsbehandlingen var basert på en sportslig interesse. På denne tiden var det vanlig med klausuler som forbød utlendinger i europeiske ligaer eller maksimumskvoter for hvor mange utlendinger et lag kunne bruke i kamper.<sup>24</sup>

Disse klausulene var i fokus da idretten to år senere igjen var gjenstand for en tvist for ECJ. Dona mot Mantero<sup>25</sup> tar opp totalforbudet mot utlendinger som var i italiensk fotball på 1970-tallet. Mario Mantero, leder for en italiensk klubb, sendte en forespørsel til Gaetano Dona, en italiensk spilleragent, om det var mulig å finne utenlandske spillere som var interesserte i å

---

<sup>21</sup> Sak 36/74 sml. 1974 s. 1405 avsnitt 4

<sup>22</sup> Sak 36/74 sml. 1974 s. 1405 avsnitt 5

<sup>23</sup> Sak 36/74 sml. 1974 s. 1405 avsnitt 8

<sup>24</sup> Ekker s. 351

<sup>25</sup> Sak 13/76 sml. 1976 s. 1333

spille i Italia. Dona satte inn en annonse i en belgisk sportsavis hvor han søkte etter fotballspillere. Da han senere henvendte seg til Mantero for å få betaling for annonsen nektet Mantero å betale med den begrunnelse at det var forbud mot utlendinger i italiensk fotball. Dona saksøkte Mantero for å få betalt for arbeidet og saken ble henvist til ECJ for prejudisiell avgjørelse hvor spørsmålet var om utlendingsklausulen var forenlig med EF-retten. Før retten vurderte dette måtte det slås fast at spørsmålet var omfattet av EF-retten.

Domstolen gjentar utgangspunktet i Walrave & Koch om at idrettsutøvelse vil være omfattet av EF-retten dersom det utgjør en økonomisk aktivitet og at det ligger i sakens natur at profesjonelle og halvprofesjonelle fotballspillere utøver en økonomisk aktivitet.<sup>26</sup>

Retten hentet opp spørsmålet om sammensetting av lag fra Walrave & Koch-saken og uttalte at dersom lagsammensettingen kun var basert på sportslige grunner og ikke økonomiske, ville ikke spørsmålet bli omfattet av EF-retten. Landslag trekkes også her frem som eksempel. Landslag er et selvsagt eksempel siden spillere med et annet statsborgerskap enn den nasjonen landslaget representerer er ekskludert fra å delta i kamper for landslaget. Likevel viser eksempelet at det skal mye til for at det skal kunne påstås at sammensetningen av lag ikke har en økonomisk side.<sup>27</sup>

Domstolen kom derfor til at forbudet mot utlendinger i italiensk fotball var i strid med EF-retten.

I Bosman-dommen,<sup>28</sup> som det skal redegjøres for nedenfor,<sup>29</sup> ble det vist til de to foregående dommene og utgangspunktet om at idrettutøvelsen er omfattet dersom det utgjør en ”*økonomisk virksomhet*”. Retten anerkjenner vanskelighetene ved å skille mellom fotballens sportslige og økonomiske sider og viser igjen til at noen forhold vil falle utenfor EF-retten. Landslagseksempelet gjentas også her. Likevel mener retten det er klart, som også uttalt i Dona-saken, at denne innskrenkningen i EF-rettens anvendelsesområde, må begrenses til ”*hva dens formål kræver*”.<sup>30</sup> På bakgrunn av dette mener retten at man ikke kan utelukke en hel idrett fra traktatens anvendelsesområde og den kommer til det samme som i de foregående sakene, at profesjonell og halvprofesjonell lagidrett omfattes av EF-retten.

---

<sup>26</sup> Sak 13/76 sml. 1976 s. 1333 (Dona v. Mantero) avsnitt 12

<sup>27</sup> Ekker argumenterer på samme måte på side 353

<sup>28</sup> Sak C-415/93 sml. 1995 s. I-4921

<sup>29</sup> Se punkt 4.3

<sup>30</sup> Sak C-415/93 sml. 1995 s. I-4921 avsnitt 76

Av det som fremkommer i disse dommene kan det konkluderes med at idretten er en del av EØS-retten i den grad det dreier seg om en økonomisk virksomhet. Saker som omhandler rettighetene til profesjonelle- og halvprofesjonelle lagspillere vil derfor omfattes.

### **2.2.3 Hvilke tiltak som utgjør en restriksjon på retten til fri bevegelse**

I hovedsak oppstiller artikkel 28 et forbud mot tiltak som forskjellsbehandler på grunnlag av nasjonalitet. Ordlyden ”forskjellsbehandling” er vid og omfatter en rekke tilfeller.

Den klareste forskjellsbehandlingen foregår gjennom direkte diskriminerende tiltak. Dette er tiltak som behandler like tilfeller ulikt. I EØS-rettslig sammenheng vil dette være regler som opererer med nasjonalitet som vilkår. Utlendingsklausuler i fotball kan her fungere som et eksempel. Utlendingsklausuler er regler om hvor mange spillere med utenlandsk statsborgerskap en klubb kan bruke i kamp eller ha i spillertroppen. Utlendingsklausuler var vanlig i europeisk fotball frem til 1990-tallet da Bosman-dommen satte en stopper for denne praksisen. Siden utlendingsklausuler enten utelukker utlendinger, eller setter grenser for hvor mange utlendinger det kan være i en klubb, utgjør de en forskjellsbehandling i forhold til muligheten til å utføre sitt arbeid, og dermed også muligheten til å bli ansatt.<sup>31</sup>

Direkte diskriminerende tiltak er tiltak som forskjellsbehandler på grunnlag av nasjonalitet. Det er vanligvis uproblematisk å vurdere om et tiltak er direkte diskriminerende. Mer problematisk er det ofte å fastslå om et tiltak er indirekte diskriminerende.

Indirekte diskriminerende tiltak forskjellsbehandler ikke EØS-utlendinger direkte, men fører til at innlendinger stilles bedre enn disse. Det samme gjelder tiltak som innebærer en risiko for diskriminering.<sup>32</sup> ECJ har uttalt at et tiltak er indirekte diskriminerende når det ”*efter selve sin karakter er egnet til i høyere grad at berøre udenlandske end indenlandske statsborgere og dermed risikerer navnlig at stille udenlandske statsborgere ringere*”.<sup>33</sup>

---

<sup>31</sup> I samme retning: Sak C415/93 sml. 1995 s. I-4921 (Bosman) avsnitt 120

<sup>32</sup> Fredriksen, Mathisen s. 65

<sup>33</sup> Forente saker C-570 og 571/07 sml. 2010 s.I-4629 (Perez og Gomez) avsnitt 119

Et eksempel som ofte brukes for å illustrere hva som utgjør et indirekte diskriminerende tiltak er vilkår om bosted for å inneha en spesiell stilling. At det stilles krav om at arbeidssøkeren har bosted i Norge dersom han skal ha en ledende stilling i en bedrift vil være indirekte diskriminerende. I disse tilfellene stilles det ikke noe direkte krav om statsborgerskap, men vilkåret kan være enklere for nordmenn å oppfylle enn for EØS-utlendinger. I det minste utgjør vilkåret en risiko for diskriminering.

Også andre tiltak kan innebære forskjellsbehandling og dermed være i strid med artikkel 28. Dette vil typisk være tiltak som ikke diskriminerer EØS-utlendinger, men tiltak som gjør det vanskeligere å benytte seg av sin rett til å bevege seg fritt innenfor EØS-området. Et eksempel hentet fra praksis er saken til den belgiske fotballtreneren Georges Heylens som var trener for det franske laget Lille Olympic Sporting Club. I Frankrike kunne bare trenere med fransk trenerdiplom eller likeverdig diplom trene franske lag. Heylens' belgiske trenerdiplom ble ikke godkjent av den franske trenerforeningen. Da Heylens sin søknad om godkjenning av diplommet ble avslått, uten begrunnelse, fortsatte han likevel å trene laget. Han ble derfor saksøkt av den franske trenerforeningen.

Domstolen uttalte at når et medlemsland hadde standardvilkår for ansettelser i et yrke, og disse vilkårene ikke var like i hele EF-området, var det opp til Frankrike selv å sette kriterier for hva en trenerutdannelse skulle inneholde. Likevel måtte Frankrike vurdere på objektivt grunnlag om Heylens' diplom, med den kunnskapen og de kvalifikasjonene som fulgte med dette, oppfylte de franske kriteriene og dermed var likestilt med det franske trenerdiplomet.

Domstolen konkluderte med at når Heylens ikke hadde fått noen begrunnelse for sitt avslag, var avslaget i strid med EF-retten.<sup>34</sup>

Dommen viser at når Frankrike ikke hadde klare, uttalte kriterier for når et diplom skulle godkjennes, og når de heller ikke ga noen begrunnelse for avslaget, gjorde de det vanskeligere for Heylens å benytte sin rett til fri bevegelse. Dette utgjorde derfor en restriksjon på den frie bevegelse av arbeidskraft.

En konklusjon av det som er sagt over er at det ikke skal mye til før et tiltak blir ansett som en restriksjon på den frie flyt av arbeidskraft. Forbudet mot forskjellsbehandling er imidlertid ikke absolutt. I det følgende skal vi se på unntak fra hovedregelen hvor tiltak som innebærer en restriksjon kan bli rettfærdiggjort.

---

<sup>34</sup> Sak 222/86 sml. 1987 s. 4097 (Heylens)

## 2.2.4 Unntak for restriksjoner som kan rettferdiggjøres

Dersom et tiltak blir ansett å være en restriksjon på fri flyt av arbeidskraft må det vurderes om tiltaket kan rettferdiggjøres.<sup>35</sup> Vurderingen om et tiltak kan rettferdiggjøres består grovt sett av to deler hvor det første er spørsmålet om tiltaket forfølger et legitimt formål. Om dette spørsmålet besvares bekreftende må det vurderes om tiltaket er proporsjonalt.

Et tiltak som utgjør en restriksjon må forfølge et legitimt formål. Hvilke formål som anses som legitime vil variere ut fra hvilken type restriksjon det aktuelle tiltaket utgjør. ECJ-praksis viser at unntak for direkte diskriminerende tiltak må legitimeres i hensyn nevnt i unntaksbestemmelsene,<sup>36</sup> det betyr at i de fleste tilfeller kan unntak bare hjemles i hensynet til den ”*offentlige orden, sikkerhet og folkehelsen*”.<sup>37</sup> For tiltak som er indirekte diskriminerende eller som på annen måte utgjør en restriksjon er kravene mildere. I disse tilfellene kan det påberopes både hensyn som er uttrykkelig nevnt i unntaksbestemmelsen og andre ”allmenne hensyn”.<sup>38</sup>

”Allmenne hensyn” er et svevende begrep som omfatter mye mer enn de eksplisitte nevnte hensynene ”*offentlige orden, sikkerhet og folkehelsen*”. Hvilke hensyn som anses som relevante må avgjøres konkret, men praksis viser at det er stor spennvidde i hvilke hensyn som godtas og utgangspunktet er at de fleste ikke-økonomiske hensyn vil anses som legitime.<sup>39</sup> I praksis har for eksempel hensynet til å bevare språk, sportslige hensyn og hensynet til skattekontroll blitt anerkjent som legitime hensyn.<sup>40</sup>

At tiltaket forfølger et legitimt formål er nødvendig for å rettferdiggjøre et tiltak som utgjør en restriksjon. Likevel er det ikke tilstrekkelig. ECJ-praksis har dannet et prinsipp om proporsjonalitet som i dag anerkjennes som sikker rett.<sup>41</sup> Proporsjonalitetsprinsippet stiller tre spørsmål som alle må besvares bekreftende for at tiltaket skal anses rettferdiggjort. For det første må det stilles spørsmål ved om tiltaket er egnet. Videre må det spørres om tiltaket er nødvendig. Til slutt må det vurderes om tiltaket er forholdsmessig i snever forstand.

---

<sup>35</sup> Se eksempelvis Sak C-415/93 sml. 1995 s. I-4921 (Bosman)

<sup>36</sup> Sejersted s. 294, det samme i Fredriksen, Mathisen s. 75 med videre henvisninger

<sup>37</sup> Se eksempelvis EØS-avtalen artikkel 28 nr. 3

<sup>38</sup> Sejersted s. 294

<sup>39</sup> Sejersted s. 386

<sup>40</sup> Sejersted har på side 386 brukt disse eksemplene for å illustrere spennvidden i tiltak som kan anses som legitime. For flere eksempler: se Sak C-288/89 sml. 1991 s. I-04007 (Gouda) avsnitt 14

<sup>41</sup> Mathisen s.80

At tiltaket ”*må være egnet til å oppnå målsetningen*”<sup>42</sup> er nærmest en selvfølge. Om tiltaket ikke er tjenelig for å oppnå formålet er det ingen grunn til at tiltaket skal kunne gjøre innskrenkninger i EØS-borgernes frihet.

Det stilles imidlertid ikke strenge krav til egnetheten. Det er ikke noen terskel for hvor egnet et tiltak må være, kravet er at tiltaket er tjenelig til å oppnå målsetningen. I denne vurderingen må det legges vekt på både rettslige og faktisk omstendigheter rundt spørsmålet.

Dersom spørsmålet om egnethet kommer opp før tiltaket settes i verk må det vurderes om det kan antas å ha den ønskede effekten. Om tiltaket allerede er satt i gang når spørsmålet kommer opp vil det være relevant å se på hvordan det har fungert. Om tiltaket har hatt den ønskede effekten er det ingen tvil om at det er egnet, i alle fall der det kan bevises at tiltaket har hatt betydning for at målsetningen er nådd. Dersom det ikke har fungert som ønskelig vil derimot ikke dette i seg selv avgjørende for spørsmålet om det er egnet.<sup>43</sup> Noen tiltak vil bruke tid på å oppnå den virkningen om er ønskelig, og det ville derfor ikke vært hensiktsmessig å slå ned på tiltak som ennå ikke har fungert, med mindre det er andre ting som spiller inn som viser at det heller ikke kommer til å fungere i fremtiden.

Terskelen for å anse et tiltak som egnet er ikke høy. Det er sjeldent domstolene underkjenner et tiltak med den begrunnelse at det er uegnet, men det skjer i noen saker.<sup>44</sup> Bakgrunnen for dette kan også være at pliktsubjektene sjeldent vil sette i gang tiltak som ikke er egnet. Dette ville vært å sløse bort ressurser.

Dersom tiltaket anses som egnet må det videre vurderes om det er nødvendig.

Også under nødvendighetsvilkåret må tiltaket måles opp mot målsetningen det skal oppnå. Nødvendighetskravet har i EFTA-domstolen blitt formulert som at ”*målsetningen ikke like effektivt kunne oppnås ved tiltak som i mindre grad hindrer*” den frie bevegelsen i EØS.<sup>45</sup>

Vilkåret krever altså at den som pålegger en restriksjon må velge det minst inngripende tiltaket som er mulig for å oppnå den ønskede målsetningen. Begrunnelsen er at det ikke skal tillates større inngrep i rettighetene enn de som er strengt nødvendige. Dette nødvendiggjør at

---

<sup>42</sup> Sak E-4/04, *Pedicel*, EFTA Ct. Rep. 2005 s.1 (Avsnitt 56)

<sup>43</sup> Mathisen s. 83

<sup>44</sup> Eksempelvis i Sak C-415/93 sml. 1995 s. I-4921 (Bosman) avsnitt 131-135

<sup>45</sup> Sak E-4/04, *Pedicel*, EFTA Ct. Rep. 2005 s.1 (Avsnitt 56)

det stilles spørsmål om det finnes andre, mindre inngripende alternativer til det aktuelle tiltaket.

Dersom det finnes mindre inngripende alternativer må det vurderes om disse alternativene oppfyller målsetningen minst like effektivt som det aktuelle tiltaket. Er det alternative tiltaket mindre effektivt enn det som vurderes, vil det opprinnelige tiltaket anses som nødvendig.

I tillegg til dette stilles det krav til at det alternative tiltaket er realistisk. Tiltak som bare er av teoretisk art, som er vanskelige å gjennomføre eller som er urimelig kompliserte å sette seg inn i, må det derfor ses bort fra.<sup>46</sup>

Dersom hensynet tiltaket skal ivareta allerede er effektivt ivaretatt av andre tiltak kan ikke det aktuelle tiltaket anses som nødvendig. På samme måte kan ikke en målsetning ivaretas av flere tiltak dersom den samme effekten kan oppnås selv om noen av tiltakene avsluttes.

Spørsmålet om tiltaket er nødvendig anses som det mest praktiske spørsmålet i proporsjonalitetsprinsippet og er det kravet det oftest slås ned på i domstolene.<sup>47</sup>

Det tredje kravet i proporsjonalitetsprinsippet er at restriksjonen ikke må være uforholdmessig i forhold til det som oppnås med regelen.<sup>48</sup>

Det er diskutert i teorien om dette er et krav etter EØS-retten. Mens Fredriksen og Mathisen klart legger til grunn at denne interesseavveiningen er et krav,<sup>49</sup> virker Sejersted å være mer usikker, men det gjøres rede for kravet også i denne fremstillingen.<sup>50</sup> Et annet syn er at kravet om forholdsmessighet i snever forstand ofte vurderes sammen med kravet om nødvendighet.<sup>51</sup> I en oppgave som dette burde kravet vurderes, men det må påpekes at hovedtyngden i vurderingen av om et tiltak er proporsjonalt må legges i kravene til egnethet og nødvendighet.

Spørsmålet om forholdsmessighet i snever forstand er av mer politisk karakter enn de to foregående da målsetningen veies opp mot EØS-rettens interesse av å sikre den frie bevegelsen for borgerne. At spørsmålet har en så klar politisk side gjør at domstolene ofte gir statene en stor skjønnsmargin rundt dette kravet.

---

<sup>46</sup> Mathisen s. 85

<sup>47</sup> Mathisen s. 86

<sup>48</sup> Sejersted s. 388

<sup>49</sup> Fredriksen, Mathisen s. 84

<sup>50</sup> Sejersted s. 295, med redegjørelse av regelen på arbeidsmarkedet område på side 388

<sup>51</sup> Van den Bogaert s. 149

Uenigheten om dette kravet sammen med den store skjønnsmarginen som gis på dette punktet kan være grunnen til at dette kravet sjeldent kommer opp i praksis. Dette kan også forklares med at dersom det slås ned på et av de andre kravene er det liten grunn til å stille spørsmålet om tiltaket er forholdsmessig i snever forstand.

Et eksempel på at spørsmålet tas opp er Stoke on Trent-saken hvor retten uttalte at *”vurderingen af, om nationale bestemmelser, der forfølger et mål, som er berettiget efter fællesskabsretten, opfylder proportionalitetsbetingelsen, kræver en afvejning af den nationale interesse i, at målet realiseres, overfor fællesskabsinteressen i at sikre frie varebevægelser”*.<sup>52</sup> Saken gjaldt spørsmålet om det var forenlig med fellesskapsretten å forby søndagsåpne butikker og gjelder derfor fri bevegelse av varer. Et eksempel fra arbeidsmarkedets område er Lehtonen hvor spørsmålet var om overgangsvinduer i basketball var forenlige med fellesskapsretten.<sup>53</sup>

Overgangsvinduet hadde forskjellige frister ettersom hvor den aktuelle spilleren kom fra. En spiller fra eurosone måtte ha signert før 28. februar for å kunne brukes i kamper, mens en spiller utenfra denne sone måtte signere før 31. mars. Domstolen uttalte at det var opp til den nasjonale domstol å vurdere om det var objektive hensyn, som utelukkende vedrørte sporten, som kunne begrunne denne forskjellsbehandlingen. Dommen kan tas til inntekt for at en regel kan ha gått for langt i forhold til retten til fri bevegelse dersom regelen ikke anvendes konsekvent.<sup>54</sup>

Kravet til forholdsmessighet i snever forstand er svevende og kan være vanskelig å vurdere. Bakgrunnen for dette er den politiske karakteren som ligger i spørsmålet. Likevel er det klart at utgangspunktet for vurderingen må være om tiltaket og de interesser tiltaket skal forfølge, er forholdsmessig i forhold til EØS-rettens interesse av fri flyt.

Kravene det er redegjort for over er kumulative. Av disse utgjør kravet til nødvendighet det viktigste og mest problematiske. ECJ har flere ganger uttalt at unntaksreglene må tolkes snevert. Grunnen til dette er nettopp det at reglene er unntaksregler og en for vid adgang til å gjøre unntak vil kunne uthule EØS-retten.

Hvor strenge krav det stilles til nødvendighet vil imidlertid variere fra sak til sak og område til område, alt ettersom hvilket samfunnsområde saken omhandler. Om hvilke krav som stilles på idrettens område, se punkt 4.5.2.

---

<sup>52</sup> Sak C-169/91 Sml. 1992 s. I-6635 avsnitt 15

<sup>53</sup> Sak C-176/96 Sml. 2000 s. I-2681

<sup>54</sup> I samme retning: Sejersted s. 388



# 3 Norges Fotballforbunds regel om lokalt utviklede spillere

## 3.1 Bakgrunn og begrunnelse for regelen

Etter Bosman-dommen skjedde det en utvikling i europeisk fotball hvor fotballspillere i større grad enn tidligere flyttet over landegrensene for å utøve sin idrett. Denne utviklingen var mest fremtredende i store ligaer som engelsk Premier League og italiensk Serie A, men også i Norge fikk dommen konsekvenser. I 1995, da dommen ble avsagt, var det 17 utlendinger som spilte i Tippeligaen, den øverste divisjonen i Norge. Dette antallet tilsvarte 5 % av spillerne i Tippeligaen på denne tiden. I 2006 var antall utlendinger økt til 114, noe som tilsvarte 34 % av antall spillere i den øverste divisjonen.<sup>55</sup>

Norges Fotballforbund (NFF) fryktet at denne utviklingen ville føre til at klubbene satset mindre på å utvikle egne talenter og at dette ville få konsekvenser for nivået på det norske landslaget og norsk fotball generelt.<sup>56</sup> Internasjonalt var det frykt for at de ”rikeste” klubbene skulle kunne kjøpe seg til suksess, med den konsekvens at det sluttet å utvikle egne spillere og at konkurranseforholdene i fotballen dermed ble forrykket.<sup>57</sup> Det ble også uttrykt frykt for at tilskuerne skulle svikte fotballen når de ikke lenger følte tilhørighet til klubben siden klubben kunne bestå av et flertall utlendinger.

På grunn av denne utviklingen og frykten for konsekvensene som kunne komme med denne, vedtok Fotballtinget, NFFs lovgivende myndighet og høyeste organ,<sup>58</sup> i mars 2008 regelen om lokalt utviklede spillere. Regelen er utviklet etter mal fra UEFAs ”home grown players rule” som i mai samme år ble ansett å være i tråd med EU-reglene av en uavhengig studie utført etter anbud fra EU-Kommisjonen.<sup>59</sup>

I innledningen ble det fremsatt påstand om at regelen om lokalt utviklede spillere er en omgåelse av EØS-retten fra NFFs side. Denne påstanden har sin bakgrunn i en gjennomgåelse av NFFs høringsnotat og rundskriv i forbindelse med innføringen og endringer av regelen.

---

<sup>55</sup> Høringsnotat lokalt utviklede spillere s. 4

<sup>56</sup> Høringsnotat lokalt utviklede spillere s. 10

<sup>57</sup> Sak C-415/93 sml. 1995 s. I-4921 (Bosman) avsnitt 125

<sup>58</sup> Norges fotballforbunds lov § 1-2 (1)

<sup>59</sup> Pressemeldingen fra Kommisjonen om studien er tilgjengelig på nett: [http://europa.eu/rapid/press-release\\_IP-08-807\\_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_IP-08-807_en.htm)

Det kommer klart frem av disse dokumentene at NFFs ønske med regelen er å få færre utlendinger i Tippeligaen. Ved den hittil siste endringen av regelen på høsten 2012 begrunnet NFF i sin pressemelding denne endringen med at regelen hadde fått ”uheldig utslag” ved at norske fotballspillere som drar til utlandet tidlig etter den gamle regelen ikke vil bli regnet som lokalt utviklet i Norge.<sup>60</sup> Også dette kan tale for at regelen er innført med å utelukke utlendinger fra norsk fotball.

## 3.2 NFFs kampreglement § 2-6 om lokalt utviklede spillere

Regelen om lokalt utviklede spillere (LUS) er inntatt i NFFs kampreglement § 2-6 hvor en lokalt utviklet spiller er definert i første ledd: *”(1) Med lokalt utviklede spiller forstås spiller som enten har vært registrert i egen klubb i minst 3 år eller sesonger mellom det kalenderåret spilleren fylte 12 år og det kalenderåret spilleren fyller 21 år, eller spiller som har vært registrert i en annen norsk klubb i minst 3 år eller sesonger mellom det kalenderåret spilleren fylte 12 år og det kalenderåret spilleren fyller 21 år.”*<sup>61</sup>

Spillere i norske klubber deles i forhold til denne regelen inn i fire kategorier: klubbutviklede spillere, forbundsutviklede spillere, unge spillere som blir definert som LUS og ”frie” spillere.

En klubbutviklet spiller er en spiller som oppfyller § 2-6 første ledd, første alternativ, mens en forbundsutviklet spiller er en spiller som oppfyller andre alternativ. En spiller som fyller 16 eller 17<sup>62</sup> i løpet av det inneværende året, vil bli regnet som klubbutviklet eller forbundsutviklet *”dersom spilleren har vært registrert i NFFs medlemsklubb/klubber i minimum de tre forutgående årene”*.<sup>63</sup> En spiller som ikke faller inn under noen av de overnevnte kategoriene vil bli regnet som en ”fri” spiller.

Forbundsstyret i NFF setter reglene for hvor mange lokalt utviklede spillere det må være i en spillertropp i Tippeligaen og Adeccoligaen.<sup>64</sup> Sesongen 2013 kan spillertroppene maksimalt

---

<sup>60</sup> <http://www.fotball.no/nff/NFF-nyheter/2012/Justering-av-LUS-bestemmelsene/> (sist lest 12/3-2013)

<sup>61</sup> Den siterte teksten er NFFs foreløpige forslag (per april 2013) til ny lovtekst gjengitt på e-post av juridisk fagansvarlig i NFF, Espen Auberg. Foruten endringen fra 15 til 12 år er teksten i det vesentligste lik dagens tekst. Endringen blir foreslått for Forbundstinget (NFFs lovgivende myndighet) mars 2014.

<sup>62</sup> En spiller må ha fylt 15 år ved årets begynnelse for å kunne spille i Tippeligaen, jf. NFF-kampreglement § 2-2 (1) a.

<sup>63</sup> Rundskriv Nr. 39/07 (NFF) s. 8

<sup>64</sup> NFFs kampreglement § 2-6 (4)

inneholde 25 spillere hvor antall lokalt utviklede spillere skal være 16, hvorav 2 spillere må være klubb utviklet.<sup>65</sup>

En viktig presisering av reglene i forhold til denne oppgaven er at de gjelder ”*uavhengig av nasjonalitet*”.<sup>66</sup> Dette betyr at dersom en utenlandsk spiller kommer til Norge i en alder av 18 år og spiller norsk fotball frem til han er 21, vil han bli regnet som en norsk lokalt utviklet spiller etter denne perioden.

LUS-regelen har stor betydning for norske klubbers tropper. Reglene setter grenser for hvor mange ”frie” spillere som kan benyttes i offisielle kamper. Før sesongen starter må alle klubber levere spillerlister for å få tildelt klubb lisens. Klubb lisens er nødvendig for å få spille i de øverste divisjonene i Norge. På spillerlisten kan det for sesongen 2013 være maksimum 25 spillere og minimum 20 spillere i Tippeligaen.<sup>67</sup> Dersom en klubb ikke har 16 lokalt utviklede spillere må spillertroppen reduseres med tilvarende antall spillere som klubben mangler lokalt utviklede spillere. Har klubben mindre enn 20 spillere på spillerlisten vil klubben risikere ikke å få innvilget klubb lisens.

Dersom klubbene bryter reglene og bruker flere frie spillere enn de er berettiget til vil dette medføre sanksjoner i form av bot eller poengtrekk.

På denne måten kan regelen gjøre det vanskelig for såkalte ”frie” spillere å få spille i Tippeligaen. Regelen hindrer derimot ikke klubbens mulighet til å ansette flere frie spillere enn de som kan brukes i kamper.

---

<sup>65</sup> Rundskriv 05/13 (NFF)

<sup>66</sup> Rundskriv nr. 39/07 (NFF) s. 8

<sup>67</sup> Rundskriv nr. 5/13 (NFF)

## 4 Er regelen om lokalt utviklede spillere i strid med EØS-avtalen artikkel 28?

### 4.1 Norges Fotballforbund som pliktsubjekt

Spørsmålet i denne delen er om regler fastsatt av Norges Fotballforbund er omfattet av EØS-retten.

Norges Fotballforbund ble stiftet i 1902 og er i dag Norges klart største særforbund innen idrett med over 300 000 medlemmer. Forbundet er en ”*frivillig, partipolitisk nøytral og uavhengig medlemsorganisasjon*” som skal ”*organisere, utbre og lede fotballen i Norge, og representere norsk fotball internasjonalt*”.<sup>68</sup> NFF er et særforbund under Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) som er Norges høyeste organ for idrett.

NFF er underlagt NIFs regler, i tillegg til dette har NFF egne lover som gjelder for sine medlemmer og har som utgangspunkt eksklusiv lovgivermyndighet overfor sine medlemmer, men lovene må godkjennes av NIF ved idrettsstyret.<sup>69</sup> I tillegg til dette er NFF underlagt internasjonale regler gitt av FIFA<sup>70</sup> og UEFA<sup>71</sup>. Dette er overnasjonale organisasjoner som fotballforbundene må være tilknyttet for å ha mulighet til å delta i verdensmesterskapet og europamesterskapet.

NFF-lovens virkeområde er begrenset til ”*organisert fotball som er tilrettelagt av forbundet eller dets kretser, klubber eller medlemmer*”.<sup>72</sup> Dette gir loven et avtalerettslig preg ved at den kun blir gjeldende for personer som er medlem av forbundet og på denne måten aksepterer loven som vilkår for medlemskapet. Reglene blir supplert av rundskriv gitt av forbundsstyret.

Siden NFF-loven har et avtalerettslig preg må den vike for EØS-avtalen ved motstrid. Dette betyr at NFF-loven må være forenlig med EØS-avtalen.

---

<sup>68</sup> NFF-loven § 1-1

<sup>69</sup> Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komités lov (NIF-loven) § 2-2

<sup>70</sup> FIFA statuttene art. 13a)

<sup>71</sup> UEFA statuttene art. 7 bis b)

<sup>72</sup> NFF-loven § 1-4

EØS-avtalen er en folkerettslig avtale. Utgangspunktet er derfor at det er staten som er ansvarlig for å gjennomføre de forpliktelser som kommer av avtalen. Dette kommer også frem av en tolkning av EØS-avtalen artikkel 28 hvor bevegelsesfriheten skal gjennomføres ”mellom EFs medlemsstater og EFTA-statene”. Bestemmelsens ordlyd utelukker imidlertid ikke at private rettssubjekter som NFF kan være pliktsubjekter for bestemmelsen.

I Walrave & Koch<sup>73</sup> ble det anført at reglene kun omfattet restriksjoner pålagt fra det offentlige. Retten var ikke enig og uttalte at reglene også kunne få anvendelse på andre former for regler fastsatt av private eller organisasjoner hvis formålet med reglene er å gi kollektive bestemmelser for lønnet arbeid.<sup>74</sup> Dette ble begrunnet med at dersom reglene ikke blir gjeldende for regler fastsatt av private ville EØS-reglene få en alvorlig uthuling ved at private sammenslutninger ga regler som ikke var i tråd med EØS-retten.

Spørsmålet var også oppe i både Dona v. Mantero<sup>75</sup> og i Bosman<sup>76</sup> hvor det ble vist til argumentasjonen over og konkludert med at reglene også gjaldt for regelsett gitt av private. I Bosman uttalte retten konkret at regler ”fastsat af sportsforbund (...), og som indeholder betingelserne for udøvelse af professionelle sportsfolks lønnede virksomhed” er omfattet av fellesskapsretten.<sup>77</sup>

Konklusjonen er at regler gitt av Norges Fotballforbund som inneholder betingelser for utøvelse av fotball, som regelen om lokalt utviklede spillere, er omfattet av EØS-retten.

## **4.2 Hvilke fotballspillere er rettighetssubjekter etter EØS-avtalen artikkel 28?**

I forhold til artikkel 28 er det i hovedsak ”arbeidstakere” som er rettighetssubjekter. Som allerede nevnt skal arbeidstakerbegrepet tolkes fellesskapsrettslig og vidt. I dette ligger det at stillingsbrøk, lønn og hvilken art arbeidet har, er av liten betydning.<sup>78</sup> Det avgjørende er om personen utfører arbeid for en annen, og at han mottar vederlag for dette arbeidet.

---

<sup>73</sup> Sak 36/74 sml. 1974 s. 1405

<sup>74</sup> Sak 36/74 sml. 1974 s. 1405 avsnitt 17

<sup>75</sup> Sak 13/76 sml. 1976 s. 1333

<sup>76</sup> Sak C-415/93 sml. 1995 s. I-4921

<sup>77</sup> Sak C-415/93 sml. 1995 s. I-4921 avsnitt 87

<sup>78</sup> Sejersted s. 357-358

Som følge av dette er det klart at halvprofesjonelle og profesjonelle fotballspillere vil være ”arbeidstakere” i EØS-rettslig forstand. Dette har også blitt lagt til grunn i praksis.<sup>79</sup> Det har imidlertid vært diskutert i idrettsjuridisk teori om idrettsutøvere også kan anses som selvstendig næringsdrivende som utfører en service.<sup>80</sup> Dette spørsmålet tas ikke opp i denne oppgaven.

EØS-avtalen gir rettigheter til alle statsborgere i land som er en del av avtalen.<sup>81</sup> Dette er det klare utgangspunktet. Det er opp til den aktuelle staten å avgjøre hva som skal til for at en person oppnår statsborgerskap.<sup>82</sup>

At statsborgere i et EØS-land er gitt rettigheter i forhold til EØS-avtalen betyr at også personer med delt eller dobbelt statsborgerskap er omfattet, så sant en av disse statene er et EØS-land.

Fotballspillere som går inn under en av disse gruppene vil ha rettigheter etter EØS-avtalen.

Et spørsmål som er mer problematisk er om fotballspillere som er statsborgere i tredjeland som ikke er medlem av EØS-avtalen kan ha rettigheter etter avtalen. EU har samarbeidsavtale med flere land, såkalte ”europa-avtaler”, som gir borgere i de aktuelle landene de samme rettighetene som EU-borgerne når borgerne har lovlig opphold i EU.

Et av landene EU har en avtale som dette med er Russland. I Igor Simutenkov-saken fra 2003<sup>83</sup> var spørsmålet om en russisk, profesjonell fotballspiller, som hadde lovlig opphold og arbeidstillatelse i Spania, skulle telle som en EØS-spiller eller en tredjelandsspiller i forhold til utlendingskvoten som var i spansk Primera- og Segunda-division (de to øverste divisjonene i Spania) på tiden.

Retten tolket i denne saken samarbeidsavtalen mellom EU og Russlands artikkel 23 og fant at den hindret at russere med lovlig opphold og arbeidstillatelse i en medlemsstat kunne falle inn under kvoten for tredjelandsspillere.

Med denne avgjørelsen var spørsmålet avgjort for EU-landenes del. Lignende saker har også vært oppe tidligere, med samme utfall. Disse sakene viser (noe forenklet) at avtalen mellom

---

<sup>79</sup> Se Sak 13/76 sml. 1976 s. 1333 (Dona v. Mantero) og Sak C-415/93 sml. 1995 s. I-4921 (Bosman).

<sup>80</sup> Eksempelvis i Van den Bogaert s. 51 flg. Det konkluderes her med at fotballspillere må regnes som ”arbeidstakere”.

<sup>81</sup> Sak C-238/83 sml. 1984 s. 2631 (Caisse d’allocations familiales)

<sup>82</sup> Sak C-369/90 sml. 1992 s. I-04239 (Micheletti) avsnitt 10

<sup>83</sup> Sak C-265/03 sml. 2005 s. I-02579

EU og det aktuelle landet er avgjørende, men at det også legges vekt på om avtalen er et ledd i å integrere landet i EU.<sup>84</sup>

Et viktigere spørsmål i Norge er imidlertid om avtaler som EU har med tredjeland får betydning på EFTA-landene i EØS-avtalen, og dermed også norsk rett.

Utgangspunktet for løsningen av spørsmålet må tas i ordlyden i EØS-avtalen artikkel 28. Etter denne gjelder rettighetene kun for borgere fra EU og EFTA. En antitetisk tolkning av ordlyden taler for at fotballspillere fra tredjeland med samarbeidsavtale med EU ikke er rettighetssubjekter etter EØS-avtalen i forhold til EFTA-landene.

På den andre siden taler homogenitet i EØS for at samarbeidsavtaler som dette også må gjelde for EFTA-landene. Dette prinsippet står sterkt i EØS-retten og veier derfor tungt.

Imidlertid er det begrensninger i homogenitetsprinsippet. Etter artikkel 6 i EØS-avtalen er det tatt uttrykkelig forbehold for senere rettsutvikling. Dette kan også overføres til dette spørsmålet.

Bakgrunnen for forbeholdet er at EFTA-statene ville opprettholde sin egen suverenitet ved at landene ikke automatisk skulle bli en del av rettsutviklingen i EU. På samme måte kan ikke avtaler EU inngår automatisk bli gjeldende for EFTA-landene. Dette ville gått ut over EFTA-landenes suverenitet. Suverenitetsprinsippet er derfor til hinder for at samarbeidsavtaler EU inngår blir gjeldende for EFTA-landene, med mindre disse blir del av avtalen.

Konklusjonen er at spillere fra tredjeland med samarbeidsavtaler med EU ikke er rettighetssubjekter etter EØS-avtalen i forhold til EFTA-landene.<sup>85</sup>

Etter dette er det klart at fotballspillere som er statsborgere i et EØS-land er rettssubjekter etter EØS-avtalen artikkel 28.

### **4.3 Bosman-dommen – et utgangspunkt for vurderingen om LUS-regelen er i strid med EØS-avtalen artikkel 28**

---

<sup>84</sup> Analyse av flere dommer på området kan finnes i blant annet Van den Bogaert s. 75 flg. og Halgreen s. 204-209. Konklusjonene i de to bøkene er like.

<sup>85</sup> Spørsmålet er lite drøftet i teorien, men en konklusjon i samme retning kan finnes i Leren s. 137

Sentralt i denne avhandlingen står Bosman-dommen. Dommen er den siste ECJ har avsagt rundt spørsmålet om utlendingskvoter i fotballen og har fått stor betydning for fotballens utvikling de siste 20 årene.

Jean-Marc Bosman var en belgisk profesjonell fotballspiller som spilte for klubben RFC Liège i belgisk førstedivisjon. I juli 1990 gikk hans kontrakt med klubben ut og han fikk et nytt tilbud om kontrakt fra klubben i april 1990, men på dårligere vilkår enn det han hadde hatt i den foregående kontraktperioden. Bosman avslo kontrakten og ble satt på klubbens transferliste.

I juli 1990 skrev Bosman under på en kontrakt med den franske 2. divisjonsklubben USL Dunkerque. Det ble også inngått en utlånsavtale på ett år mellom USL Dunkerque og RFC Liège, med opsjon på kjøp etter endt låneperiode. Det ble også avtalt pris for låneperioden og for et eventuelt kjøp.

FIFAs overgangsregler på denne tiden krevde at den gamle klubben måtte overføre spillerlisensen til den nye klubben før den solgte spilleren kunne bli brukt i kamp. RFC Liège nektet å overføre lisensen til USL Dunkerque før den avtalte låneprisen var betalt.

Konsekvensen av dette var at ingen av avtalene begynte å løpe og Bosman fikk aldri spilt for USL Dunkerque.

Bosman saksøkte det belgiske fotballforbundet URBSFA (Union royale belge des sociétés de football association), RFC Liège og UEFA for brudd på EF-traktaten artikkel 48 (nå TEUF art. 45). Saken ble henvist til ECJ.

Hovedspørsmålet i saken var om artikkel 48 skulle tolkes sånn at en fotballklubb ikke kunne kreve overgangsvederlag eller utviklingskompensasjon for en spiller når hans kontrakt var utgått. I tillegg til dette behandlet domstolen spørsmålet om utlendingskvoter i fotballen er i strid med EF-retten. Det er det siste spørsmålet som er særlig interessant i forhold til denne avhandlingen.

Etter å ha slått fast at transferreglementet om at den nye klubb må betale en overgangssum eller en utviklingskompensasjon for en spiller som står uten kontrakt til den gamle klubben var i strid med EF-retten, gikk domstolen videre til å vurdere utlendingskvotenes lovlighet. Spørsmålet retten sto overfor var om *”regler, som er fastsat af sportsforbund, og hvorefter fodboldskubberne i de af sportsforbundene organiserede turneringskampe kunn kan benytte*



*et begrenset antal spillere, der er statsborgere i andre medlemsstater*” var i strid med EF-traktaten artikkel 48.<sup>86</sup>

Retten går først inn i jussen og da særlig artikkel 48 nr. 2, som tilsvarer EØS-avtalen artikkel 28 nr. 2. Det vises til Rådets forordning (EØF) nr. 1612/68 artikkel 4 om forbud for medlemsstatene til å begrense sysselsettingen av utenlandske arbeidstakere ”*tallmessig eller forholdsmessig*”. Forordningen er gjennomført som norsk lov i EØS-arbeidstakerloven, 27. november 1992 (nr. 112).

Domstolen kommer til at det samme prinsippet må gjøre seg gjeldende på klausuler i sportsforbundenes reglementer som begrenser retten ”*for de øvrige medlemsstaters statsborgere til som professionelle spillere at delta i fotboldkampe*”.<sup>87</sup>

Videre uttaler retten at det er uten betydning at klausulene ikke berører spillernes ansettelsesmuligheter, men kun klubbens mulighet til å benytte spillerne i kamp, siden det å spille kamper er en profesjonell fotballspillers hovedbeskjeftigelse, og at en utlendingsklausul klart nok også vil påvirke den aktuelle spillerens ansettelsesmuligheter.

Domstolen har med dette gjort det klart at utlendingsklausulene var en restriksjon på den frie bevegelse. Videre blir det vurdert om utlendingsklausulene kan rettfærdiggjøres.

Domstolen går først gjennom anførselene i saken. I stor grad omhandlet disse tilskuernes tilhørighet til klubbene og landslagenes mulighet til å få en stall med spillere som holdt et godt nivå.

Domstolen gjentar utgangspunktet fra *Dona v. Mantero* om at bestemmelsen om personers fri bevegelse ikke står i veien for at forbundene kan ha en praksis som av ikke-økonomiske grunner utelukker utenlandske spillere fra visse kamper, da særlig landslagskamper.

Likevel kommer retten til at utlendingsklausuler ikke kan rettfærdiggjøres da de ikke er egnet til å oppfylle de anførte formålene.

At de tidligere utlendingsklausulene var diskriminerende på grunnlag av nasjonalitet er det liten tvil om. Likevel åpner retten for at hensynet til talentutvikling kan legitimere en ordning

---

<sup>86</sup> Sak C-415/93 sml. 1995 s. I-4921 avsnitt 115

<sup>87</sup> Sak C-415/93 sml. 1995 s. I-4921 avsnitt 119

hvor de nasjonale forbundene søker å favorisere disse unge talentene.<sup>88</sup> Retten drøfter ikke dette konkrete spørsmålet i forhold til utlendingsklausulene, men den tar opp nasjonenes interesse i å skape landslagsspillere og at dette lettest kan gjøres gjennom å utelukke utlendinger fra de nasjonale ligaene.

Siden retten i forhold til utlendingsklausulene ikke tar opp spørsmålet om klausuler som utelukker utlendinger kan fremme talentutvikling blir dette stående som et ubesvart spørsmål. Til tross for dette er det viktig å ta med seg at domstolen anerkjenner hensynet til utvikling av talenter som et legitimt hensyn i forhold til fellesskapsretten som kan rettferdiggjøre restriksjoner overfor utenlandske fotballspillere.

Utlendingsklausulene var et mer direkte tiltak for å utelukke utlendinger i de nasjonale ligaene enn hva LUS-regelen kan anses å være. Bosman-dommens konklusjoner kan derfor ikke brukes direkte for å konkludere med at den norske LUS-regelen er uforenlig med EØS-avtalen. Dommen er likevel et godt utgangspunkt for vurderingen siden regelen om lokalt utviklede spillere er en konsekvens av dommens utfall.

#### **4.4 Regelen om lokalt utviklede spillere utgjør en restriksjon på den frie flyt av arbeidskraft**

For å vurdere om regelen om lokalt utviklede spillere er i strid med EØS-retten må det først vurderes om regelen utgjør en restriksjon på personers frie bevegelse.

Som allerede nevnt er det klart uttrykt i NFFs rundskriv at LUS-regelen gjelder ”*uavhengig av nasjonalitet*”. Dette er viktig i forhold til om regelen er direkte diskriminerende overfor EØS-utlendinger. Som redegjort for over vil det være en direkte forskjellsbehandling dersom nasjonalitet brukes som et vilkår for å forskjellsbehandle.

Regelen om lokalt utviklede spillere inneholder ikke noe vilkår om nasjonalitet. Regelen er lik for nordmenn, EØS-utlendinger og andre utlendinger forskjellsbehandles derfor ikke direkte som følge av regelen.

NFFs regel om lokalt utviklede spillere er ikke direkte diskriminerende overfor EØS-utlendinger.

---

<sup>88</sup> Sak C-415/93 sml. 1995 s. I-4921 avsnitt 106

ECJ har definert indirekte diskriminering som tiltak som ”*etter selve sin karakter er egnet til i høyere grad at berøre utenlandske end indenlandske statsborgere og dermed risikerer navnlig at stille utenlandske statsborgere ringere*”.<sup>89</sup> Dette viser at det ikke er nødvendig å konstatere at regelen berører EØS-utlendinger mer enn nordmenn, det avgjørende er at regelen er egnet til å forskjellsbehandle. Spørsmålet blir om det er mulighet for at EØS-utlendinger stilles ”ringere” enn nordmenn som følge av regelen om lokalt utviklede spillere.

Etter endringen av LUS-regelen i 2012 fra å være tre år i en norsk klubb i en alder mellom 15 og 21 år til at en spiller må være i en norsk klubb i tre år i en alder mellom 12 og 21 år<sup>90</sup> vil de aller fleste norske fotballspillere bli regnet som en lokalt utviklet spiller i Norge. Det er få nordmenn som prøver lykken i utlandet før fylte 15 år. I februar 2012 var det kun en nordmann under 15 år som spilte i en utenlandsk liga,<sup>91</sup> og spillerne vil derfor få tre sesonger i en norsk klubb før de reiser ut. Dette kan understrekes ved at FIFAs krav til alder ved overganger er 18 år, med unntak for spillere som reiser innenfor EØS, hvor grensen er 16 år. Den eneste muligheten for å gjennomføre en internasjonal overgang før fylte 16 år er at foreldrene til barnet flytter utenlands uavhengig av barnets fotballkarriere.<sup>92</sup> Unntaksregelen praktiseres strengt.<sup>93</sup> Dette er ikke problematisk i forhold til reglene om fri flyt da det i EU er regler om at ingen som ikke har fullført grunnskolen eller er under 15 år, kan bli regnet som en arbeider.<sup>94</sup>

For at en utlending skal kunne regnes som en lokalt utviklet spiller i Norge må han komme til landet før han har fylt 18 år. Dagens fotball er i stor grad internasjonalisert, men det er uansett et stort steg å dra utenlands før fylte 18 år. En så tidlig overgang vil dessuten gå ut over spillerens skolegang og hans forhold til familien. Med det smale nåløyet som er i dagens fotball er dette et stort steg å ta for en 16/17åring.

Et tillegg til dette er at det er vanskelig å komme til Norge for å spille fotball dersom du er under 18 år. For at en spiller under 18 år skal bli regnet som en lokalt utviklet spiller må han ha vært registrert i en norsk klubb de siste tre årene.<sup>95</sup> Når det gjelder utlendinger betyr dette at ingen 16/17 åringer vil bli regnet som en lokalt utviklet spiller i Norge. Dette gjør det

---

<sup>89</sup> Forente saker C-570 og 571/07 sml. 2010 s.I-4629 (Perez og Gomez) avsnitt 119

<sup>90</sup> Rundskriv nr. 05/13 (NFF)

<sup>91</sup> <http://www.vg.no/sport/fotball/ligaer/tyskland/artikkel.php?artid=10043178>

<sup>92</sup> Fifa Regulations on the Status and Transfer of Players art. 19

<sup>93</sup> <http://www.dn.no/dnaktiv/article2588799.ece>

<sup>94</sup> Van den Bogaert s. 237

<sup>95</sup> Rundskriv Nr. 39/07 (NFF) s. 8

vanskeligere å få kontrakt med en norsk klubb da klubbene vil vegre seg for å ”bruke opp” kvoten for frie spillere på unge, ufullstendige talenter.

En innvending til dette kan være at reglene om lokalt utviklede spillere ikke gjelder i de lavere divisjonene. De fleste topplagene i Norge har 2. lag som ligger i en lavere divisjon. En spiller kan derfor være tilknyttet en toppklubb, men spille på et 2.lag i 2. eller 3. divisjon. Dette er en vanlig metode for å utvikle talenter i Norge og kan være en måte å få en ung EØS-utlending til å bli regnet som lokalt utviklet i Norge på. Likevel må dette kun ses på som en teoretisk mulighet da en 16 åring fra for eksempel England svært sjeldent vil vurdere spill i norsk 2. divisjon som en god måte å utvikle seg på. Spilleren vil da heller utvikle seg i sitt eget land.

En studie fra 2007<sup>96</sup> viser at det kun var tre utlendinger under 19 år i norsk Tippeliga i 2006. I samme studie kommer det frem at gjennomsnittsalderen for utenlandske nykommere i Tippeligaen i 2006 var 26,4 år. Studien skiller ikke mellom EØS-utlendinger og utlendinger fra tredjeland, men resultatet viser at det er få spillere som kommer til Norge før fylte 18 år.

Studien er et bevis på at selv før regelen om lokalt utviklede spillere ble innført var det få unge utenlandske spillere som fikk sjansen i Tippeligaen, det er ingen grunn til å tro at situasjonen er annerledes i dag.

Konklusjonen må etter dette være at det er vanskeligere for en EØS-utlending enn en nordmann å oppnå status som en lokalt utviklet spiller i Norge.

At det er vanskeligere for en EØS-utlending enn for en nordmann å bli regnet som en lokalt utviklet spiller medfører ikke i seg selv at regelen utgjør en indirekte forskjellsbehandling. For å fastslå dette må det ses mer helhetlig på om EØS-utlendingers mulighet for å spille i Norge blir dårligere som følge av dette.

Om det tas utgangspunkt i en tropp som består av 25 spillere så må 16 av disse være lokalt utviklet i Norge. Dette betyr at fordelt på de 32 lagene i Tippeligaen og Adeccoligaen så kan det være maksimalt 288 frie spillere av et totalt antall på 900 spillere.

Med en kvote på kun ni frie spillere vil en klubb vegre seg for å signere en ”midt på treet-spiller” som i tillegg er en fri spiller. Dette betyr at de frie spillerne som signeres i norske

---

<sup>96</sup> Studien er tilgjengelig på nett: <http://www.mfm.no/db/5/2267.pdf>

klubber må være spillere som klubben har stor tro på og som har vist at de er toppspillere.<sup>97</sup> Dersom det står mellom en norsk utviklet spiller og en fri spiller som klubben anser å være på samme nivå, taler derfor sannsynligheten klart for at den norske spilleren vil bli valgt siden klubben da ”sparer” en plass til en annen, bedre, fri spiller.

Når det over er konkludert med at det er vanskeligere for en EØS-utlending enn for en nordmann å bli en lokalt utviklet spiller i Norge, viser dette at det vil være vanskeligere å få kontrakt med norsk klubb for en EØS-utlending enn for en nordmann.

Det er mulighet for at en EØS-borger stilles dårligere enn en nordmann som følge av regelen om lokalt utviklede spillere. Regelen utgjør dermed en restriksjon på den frie bevegelse.

## **4.5 Kan regelen om lokalt utviklede spillere rettferdiggjøres?**

### **4.5.1 Regelen om lokalt utviklede spillere forfølger et legitimt formål**

Når det skal vurderes om regelen om lokalt utviklede spillere kan rettferdiggjøres må det først vurderes om regelen forfølger et legitimt formål.<sup>98</sup>

Som allerede nevnt vil tiltak som er indirekte diskriminerende kunne hjemles i andre allmenne hensyn enn de hensyn som eksplisitt er nevnt i unntaksbestemmelsen.

Norges Fotballforbunds uttalte mål med regelen er å ”*skape et bedre fotballprodukt hvor kvalitetsmål og kvalitetskrav er overordnet*”.<sup>99</sup> Dette målet er i realiteten intetsigende, men sett i lys av rundskrivene rundt regelen kan dette spaltes ned til mer konkrete mål.

Først og fremst ønsker NFF å øke talentutviklingen i Norge. Dette vil føre til bedre kvalitet på landslaget. Når klubbene satser mer på unge norske talenter vil dette føre til at klubbene får mindre lønningsutgifter og dermed har bedre forutsetninger for å ha en stabil økonomi i klubben. Økonomisk stabilitet blant toppklubbene er et overordnet mål for NFF.

---

<sup>97</sup> Eksempelvis kan det vises til Leif Gunnar Smeruds uttalelser til Ringerikets blad: <http://www.ringblad.no/hbkmagasinet/article5906151.ece>

<sup>98</sup> Se punkt 2.2.1

<sup>99</sup> Rundskriv nr. 39/07 (NFF) s. 3

Gjennom Lisboa-traktaten artikkel 165 har idretten fått gjennomslag for sitt særlige kjennetegn. I denne bestemmelsen har også EU forpliktet seg til å bidra til å fremme europeisk satsing på idrett, med særlig vekt på yngre idrettsutøvere. I Bosman-dommen uttaler retten at hensynet til ”*at fremme unge spilleres ansættelse og videreuddannelse*” er et legitimt hensyn i forhold til fellesskapsretten. Dette synet ble gjentatt i Bernard-dommen fra 2010<sup>100</sup> som det skal redegjøres for nedenfor.

Utgangspunktet er etter dette at regelen om lokalt utviklede spillere forfølger et legitimt formål.

Etter EØS-retten er det imidlertid ikke nok at tiltaket hevdes å forfølge et formål, tiltaket må faktisk forfølge dette formålet.<sup>101</sup> Det må derfor ses på de faktiske omstendighetene rundt tiltaket for å konkludere med at NFFs regel forfølger et legitimt formål.

Helt siden Bosman-dommen ble avsagt har NFF forsøkt å finne alternativer til hvordan utlendinger kan kvoteres inn i norsk fotball. Dette kan anses som å være en proteksjonistisk tankegang og at målet med kvotereglene er å skjerme norske fotballspillere for konkurranse fra utlandet, herunder EØS-området. Et proteksjonistisk hensyn må anses å være i strid med EØS-retten da formålet med avtalen er å skape fri bevegelse.<sup>102</sup>

Det er ingen tvil om at regelen om lokalt utviklede spillere har en smak av proteksjonisme. Særlig etter at regelen ble endret høsten 2012 vil enhver norsk fotballspiller bli regnet som en lokalt utviklet spiller. At regelendringen begrunnes med at regelen har fått ”*uheldige utslag*”<sup>103</sup> kan tolkes som at målet med regelen ikke er å skape en bedre utviklingsarena for norske spillere i Norge, men å utelukke utlendinger fra spill i den norske ligaen.

På den annen side vil det ikke styrke utviklingen til norske spillere som velger å reise utenlands tidlig at det blir vanskeligere for disse spillerne å komme tilbake til Norge etter endt opphold. Flertallet av unge spillere som drar utenlands kommer tilbake til Norge etter noen år<sup>104</sup> og det ville vært feil å ”straffe” disse ved å gjøre det vanskeligere for dem å komme til i det norske ligasystemet.

---

<sup>100</sup> Sak C-325/08 sml. 2010 s. I-02177 avsnitt 39

<sup>101</sup> Fredriksen, Mathisen s. 75

<sup>102</sup> EØS-avtalen art. 1

<sup>103</sup> <http://www.fotball.no/nff/NFF-nyheter/2012/Justering-av-LUS-bestemmelsene/>

<sup>104</sup> <http://www.vg.no/sport/fotball/engelsk/artikkel.php?artid=10077489>

Den norske ligaen er avhengig av å få en jevn strøm av nye talenter inn og landslaget er avhengig av å få nye spillere som holder et godt internasjonalt nivå. Helt siden Bosman-dommen ble avsagt har det vært en utvikling hvor klubbene heller har kjøpt ferdigutviklede spillere enn å utvikle disse selv. Med regelen om lokalt utviklede spillere er det NFFs ønske å hindre at denne utviklingen går enda lenger og at den norske talentutviklingen blir svekket.

Regelen om lokalt utviklede spillere forfølger et legitimt formål. I det videre er spørsmålet om regelen kan rettferdiggjøres ved at den er proporsjonal.

#### **4.5.2 Idrettens særlige kjennetegn som tolkningsmoment**

Som nevnt over under punkt 4.1 har EU- og EØS-retten, under henvisning til hensynet til idrettens særlige kjennetegn, beveget seg i en retning av at idretten skal ha et stort spillerom for å kunne opprettholde sin autonomi og organisasjon. Dette får betydning for hvor snevert unntaksreglene i EØS-retten skal tolkes.

ECJ har etter at Lisboa-traktaten trådte i kraft vurdert lovligheten av utviklingskompensasjon i forhold til reglene om fri flyt av arbeidskraft. I Bernard-dommen<sup>105</sup> var spørsmålet om fotballklubben Olympique Lyonnais kunne kreve utviklingskompensasjon for Olivier Bernard da han gikk til Newcastle United i England. Bernard var en "espoir-spiller" i Olympique Lyonnais, det vil si en lovende spiller i alderen mellom 16 og 22 år som er ansatt som praktikant i klubben. I henhold til reglene fra det franske fotballforbundet er disse spillerne forpliktet til å inngå sine første profesjonelle kontrakter med klubben de er utviklet i når klubben krever dette.

Bernard fikk tilbud om kontrakt i Olympique Lyonnais, men avsto denne og underskrev en kontrakt med Newcastle United. Da Olympique Lyonnais ble oppmerksom på dette gikk de til sak med krav om erstatning fra Bernard og Newcastle United.

Newcastle United anførte til dette at Bosman-dommen "sidestillet enhver form for »godtgørelse for uddannelse« med en hindring, der er uforenelig med prinsippet om arbeidskraftens frie bevegelse".<sup>106</sup>

---

<sup>105</sup> Sak C-325/08 sml. 2010 s. I-02177

<sup>106</sup> Sak C-325/08 sml. 2010 s. I-02177 avsnitt 21

Domstolen kommer til at “espoir-regelen” i Frankrike var en hindring på den frie flyt da den gjorde det mindre attraktivt for disse spillerne å underskrive for klubber i utlandet.

Retten måtte da vurdere om regelen var legitimert og proporsjonal. Det vises til Bosman-dommen og at ”målet om at fremme unge spilleres ansættelse og videreuddannelse” er legitime mål i EU-retten. Retten uttaler videre at ” med henblik på at undersøge, om en ordning, som begrænser den frie bevægelighet for disse spiller, er egnet til at sikre gjennomførelsen af det nævnte mål og ikke går videre end nødvendigt for at nå det, skal der – som generaladvokaten har anført i punkt 30 og 47 i forslaget til afgørelse – tages hensyn til de særlige kendetegn ved sport generelt, og fodbold i særdeleshed, samt til sidstnævntes sociale og uddannende funktion. Relevansen af disse elementer understøttes desuden af, at de er nævnt i artikel 165, stk. 1, andet afsnit, TEUF.”<sup>107</sup>

Under henvisning til dette kommer domstolen til motsatt resultat enn hva den gjorde i Bosman-dommen og fastslår at utviklingskompensasjon er legitimt i forhold til EU-retten.

Dommen omhandler et annet spørsmål enn det som tas opp i denne oppgaven. Likevel er det relevant å se på dommen nettopp av den grunn at det er en dom på idrettens område etter at idretten ble traktatfestet. Når domstolen i dommen kommer til en annen løsning enn i Bosman-dommen<sup>108</sup> kan dette være et tegn på en utvikling hvor ECJ i større grad enn tidligere anerkjenner idrettens særlige kjennetegn når den vurderer om en restriksjon er proporsjonal. At det legges vekt på idrettens særlige kjennetegn ved vurderingen vil føre til at det skal mer til før en restriksjon vil bli sett på som uproporsjonal.

### **4.5.3 Er regelen egnet, nødvendig og forholdsmessig i snever forstand?**

I proporsjonalitetsvurderingen må det først vurderes om regelen om lokalt utviklede spillere er egnet til å oppnå formålet om å styrke talentutviklingen i Norge. Det stilles ikke strenge krav til egnethet, men det må sannsynliggjøres at regelen er egnet til å oppfylle målsetningen med regelen.

NFF har ikke satt noen konkret målsetning for regelen, men formålet er å styrke talentutviklingen i Norge. Regelen vil derfor vurderes etter dette formålet.

---

<sup>107</sup> Sak C-325/08 sml. 2010 s. I-02177 avsnitt 40

<sup>108</sup> Se Bosman-dommen avsnitt 114



Tradisjonelt har norske toppklubber tenkt kortsiktig ved kjøp og salg av spillere. Dette har ført med seg at klubbene har kjøpt etablerte spillere fremfor å satse på egne talenter. I det lange løp lønner ikke denne praksisen seg, men norske klubber trenger et insentiv for å endre denne praksisen. Regelen om lokalt utviklede spillere er ment som et sånt insentiv.

Regelen pålegger i realiteten klubbene å satse på norske spillere. Når klubbene gjør dette er det klart at det blir satt mer fokus på unge talenter, noe som igjen vil føre til at disse sattes mer på. På denne måten kan regelen sies å være egnet.

Regelen om lokalt utviklede spillere trådte i kraft i 2008. Dette betyr at det er relevant å se på hvordan regelen har fungert de fem årene den har vært i kraft.

I sin hilsingstale til Forbundstinget i 2010 uttalte daværende fotballpresident i Norges Fotballforbund Sondre Kåfjord at *”I forrige sesong så vi gledelig nok at andelen av unge norske spillere i Tippeligaen fordoblet seg i forhold til tidligere. Da er vi på rett vei, og resultatene kommer etter hvert. Vi ser også at resultatene for aldersbestemte landslag har vist en flott stigning det siste året”*.<sup>109</sup> Uttalelsen kom i forbindelse med at Kåfjord snakket om regelen om lokalt utviklede spillere. Denne utviklingen fortsatte også i 2011.<sup>110</sup>

Noe som kan underbygge Kåfjords uttalelse om at aldersbestemte landslag gjør det bedre er det faktum at Norges U-21 landslag har kvalifisert seg til U-21 EM i 2013, blant annet ved å slå England en gang. Dette er første gang siden 1998 at dette laget kvalifiserer seg til et mesterskap. De eldste spillerne på laget som kvalifiserte seg er født i 1990 og var dermed 18 år da regelen ble innført. Disse kan sies å være første generasjon fotballspillere som har nytt godt av regelen, noe som er en indikasjon på at regelen er egnet til å oppnå formålet.

Denne trenden kan selvfølgelig være tilfeldig eller det kan være andre faktorer som spiller inn. For eksempel er denne generasjonen også den første i Norge som har hatt mulighet til å spille fotball året rundt på kunstgress, noe som er en stor fordel.

Om trenden fortsetter eller om det er tilfeldigheter som har ført til den utviklingen som har skjedd i norsk fotball, gjenstår å se. Utviklingen etter innføringen av reglene peker uansett i den retning at regelen er egnet til å fremme talentutviklingen i Norge.

---

<sup>109</sup> Talen ligger i skriftform på nettet: <http://www.fotball.no/nff/NFF-nyheter/Forbundstinget-2010/Presidentens-velkomsttale/>

<sup>110</sup> <http://www.nettavisen.no/sport/article3095508.ece>

Videre må det vurderes om regelen er nødvendig. Regelen er nødvendig dersom målsetningen ikke kan nås på andre, mindre inngripende måter.

Det kommer ikke frem av høringsnotat eller rundskriv før innføringen av regelen at NFF har vurdert andre alternativer. Dette har sin bakgrunn i at NFF fulgte etter UEFA ved å innføre regelen. Likevel er det klart at så vel tidligere ”kvoteregler” og andre alternativer kan være relevant å vurdere i forhold til om regelen er nødvendig.

Før innføringen av regelen om lokalt utviklede spillere var kvoteregelen i Norge at klubbene kunne benytte opptil tre spillere med statsborgerskap utenfor EU/EØS i hver kamp. Regelen var klart nok ikke i strid med EØS-retten da den ikke skilte mellom norske statsborgere og EØS-utlendinger. Denne regelen var derfor mindre inngripende enn regelen om lokalt utviklede spillere, men kan likevel ikke sies å være et godt alternativ da den vil åpne for flere utenlandske spillere i den norske ligaen noe som har vist seg å være hemmende for den norske talentutviklingen. Regelen vil derfor ikke oppfylle målsetningen like effektivt som regelen om lokalt utviklede spillere har gjort.

Da UEFA innførte sin regel om lokalt utviklede spillere var flere alternativer oppe til vurdering. FIFA-president Sepp Blatter ville innføre en såkalt 6+5 regel. Regelen innebar at hvert lag måtte ha seks lokale spillere og maksimalt fem utenlandske spillere på banen. Regelen ville klart nok innebære en direkte forskjellsbehandling og derfor gikk presidenten for UEFA, Michel Platini, offentlig ut og sa at han ikke ville støtte regelen.

Regelen ville vært direkte diskriminerende overfor EØS-utlendinger og ville derfor ikke vært mindre inngripende enn regelen om lokalt utviklede spillere.

Når det skal vurderes om regelen er nødvendig må det også ses på tiltak som allerede foreligger for å se om det er nødvendig med flere tiltak, eller om de som allerede eksisterer er tilstrekkelig.

FIFAs regel om at ingen overganger innenfor EØS skal skje før fylte 16 år er et tiltak som kan fremme utviklingen til unge talenter. Likevel må det innvendes at regelen ikke er gitt for å fremme talentutvikling og den ikke gir noe insentiv for klubbene til å drive talentutvikling. I tillegg til dette må det understrekes at den viktigste talentutviklingen skjer etter at spilleren fyller 16 år sånn at regelen ikke får virkning på de viktigste utviklingsårene i en ung fotballspillers liv.

I Bernard-dommen var spørsmålet om utdanningskompensasjon for unge spillere var i strid med fellesskapsretten. Dommen gikk mot Bosman-dommen og kom til at utdanningskompensasjon for unge spillere ikke er i strid med retten til fri flyt. Om dette synspunkt opprettholdes kan det gi klubbene et insentiv til å drive talentutvikling da de vil få kompensasjon for de spillerne de klarer å utvikle.

I den forbindelse vil også de nye reglene fra UEFA om financial fair play spille en viktig rolle. Reglene går ut på at klubbene økonomisk må gå i null på det sportslige budsjettet. Det vil si at inntektene, som omfatter mediarettigheter, billettinntekter, sponsorer og lignende, men som avgrenser mot rike eiere som spytter inn penger i klubbene, må være lik eller overstige utgiftene klubben har. Som utgifter regnes alt som går med til idrett i klubben, herunder spillerkjøp. Utgiftsposten avgrenses mot de administrative utgiftene klubben har.

Når klubbene etter de nye reglene må gå i null kan dette føre til at antall spillerkjøp går ned og at satsingen på egne talenter blir større. Med Bernard-dommen får klubbene også en økonomisk gevinst ved å utvikle talenter, selv om disse velger å fortsette sin profesjonelle karriere i en annen klubb enn der spilleren er utviklet. Regler om utviklingskompensasjon er også tatt inn i NFFs overgangsreglement kapittel fem.

På den annen side er regelens formål å skape en økonomisk stabilitet hos fotballklubbene og det er nettopp dette regelen gjør. Om talentutviklingen styrkes som følge av dette er det kun en positiv sideeffekt. Dessuten har regelen om utdanningskompensasjon til en viss grad fungert mot sin hensikt i Norge. Særlig unge spillere fra klubber i lavere divisjoner har opplevd det som vanskelig å komme inn i norske toppklubber fordi det blir for dyrt for klubbene å betale denne kompensasjonen og de satser da heller på andre spillere.<sup>111</sup> Til slutt bør det også nevnes at regelen om financial fair play virker konkurransehemmende og kan være i strid med EU/EØS- retten.<sup>112</sup>

Flere effektive alternativer kan fungere, for eksempel vil et krav om egen ungdomsavdeling eller lignende kunne skape en større satsing på talenter. Krav som dette vil imidlertid koste mye for klubbene og med den økonomien som er i norsk fotball er alternativer som dette ikke

---

<sup>111</sup> <http://tipsfotball.com/norsk-fotball/regelen-som-stopper-talentene/>

<sup>112</sup> [http://www.dagbladet.no/2013/05/07/sport/fotball/financial\\_fair\\_play/finasielt\\_fair\\_play/uefa/27045612/](http://www.dagbladet.no/2013/05/07/sport/fotball/financial_fair_play/finasielt_fair_play/uefa/27045612/)

realistiske. Alternativer som ikke er realistiske å gjennomføre skal det etter EØS-retten ses bort fra.<sup>113</sup>

Et annet spørsmål er om problemet kan løses uten noen form for regulering. Fotballen har stadig bruk for nye talenter, dette i seg selv kan være nok til at klubbene satser på å utvikle egne spillere. Fotball er dessuten verdens mest spilte idrett og det vil alltid komme opp nye spillere som holder et godt nivå.

Faren med dette er at de største klubbene bare blir større, mens mindre klubber blir "farmerlag" for de større ved at de fostrer opp talenter og selger dem når de får nok penger for dem. Det er begrenset hvor lenge denne praksisen kan foregå før fotballen blir forutberegnlig og kjedelig siden det kun er de store klubbene som har mulighet for å vinne. Dette vil minske interessen for sporten, noe som igjen kan gå ut over satsingen. Hensett til idrettens viktige sosiale rolle i EU/EØS er dette et lite ønskelig scenario.

Konklusjonen er at regelen om lokalt utviklede spillere er nødvendig.

Til slutt må det stilles spørsmål ved om regelen om lokalt utviklede spillere er forholdsmessig i snever forstand. Det vil si, målsetningen må stå i et rimelig forhold til inngrepet regelen representerer. I denne sammenheng er spørsmålet om hensynet til talentutvikling kan forsvare et inngrep i den frie flyt av arbeidstakere.

Som nevnt over gis landene stor frihet til selv å velge hvilket beskyttelsesnivå de vil legge seg på. Det må antas at dette også gjelder når tiltaket er satt i verk av en privat aktør. I tillegg til dette kommer det at dersom tiltaket anses å følge et legitimt formål, er egnet og nødvendig, så skal det mye til for å anse tiltaket ulovlig etter EØS-retten.

Hensynet til talentutvikling og idrett generelt er anerkjent gjennom Lisboa-traktaten. Det er vist til idrettens viktige sosiale rolle ved at idretten integrerer alle og skaper samhold. At regelen om lokalt utviklede spillere gjør at flere nordmenn spiller i Tippeligaen og Adeccoligaen kan skape større tilhørighet blant tilskuerne til klubbene og bidrar på denne måten også til et styrket samhold. I Bosman-dommen<sup>114</sup> tar retten til ordet for det motsatte. Det uttales at tilskuerne ikke vil føle noen større tilhørighet til en spiller fra en annen landsdel enn der klubben holder til, enn en utenlandsk spiller. Dette argumentet kan ha noe for seg,

---

<sup>113</sup> Se punkt 2.2.3.

<sup>114</sup> Sak C-415/93 sml. 1995 s. I-4921 Avsnitt 131

men det er klart at en norsk tilskuer vil ha et større forhold til en spiller i klubben sin dersom han ser denne spilleren spille på det norske landslaget enn en spiller som spiller for eksempel på det bulgarske eller latviske landslaget.<sup>115</sup> Noen stor betydning for tilskueren har det imidlertid ikke. Det viktigste for den vanlige supporter er at laget gjør det bra.

En annen innsigelse mot regelen er, som også nevnt i Bosman, at dersom det åpnes for flere utlendinger i de europeiske ligaene, åpner det seg også muligheter for talentene til å flytte utenlands. At Norge innfører en regel som i realiteten kan hindre utenlandske fotballspillere å komme til Norge kan anses som illojalt i forhold til andre EØS-land. Norske spillere får større valgfrihet ved at de kan forbli i Norge, eller de kan dra til et land hvor det ikke er en tilsvarende regel. Om en regel som dette skal innføres, kan det argumenteres for at regelen må innføres i alle fotballforbund, hvis ikke vil det være uforholdsmessig i forhold til EØS-retten.

Til tross for dette er ikke inngrepet i spillernes rettigheter uforholdsmessig stort. Spillerne har fortsatt muligheter for å spille i Norge, til tross for at dette blir vanskeligere dersom spilleren er en EØS-utlending. Regler som dette er viktig i idretten for å opprettholde nivået på talentene som kommer opp. Hensett til den viktige sosiale rollen idretten generelt, og fotball spesielt, har, må det legges til grunn at hensynet til talentutvikling kan rimeliggjøre en restriksjon på den frie flyt av arbeidskraft.

---

<sup>115</sup> Van den Bogaert argumenterer på side 372-374 for det motsatte. Van den Bogaert tar imidlertid utgangspunkt i større ligaer enn den norske hvor spillerne er verdensstjerner som spiller på gode landslag.

## 5 Konklusjon og avsluttende bemerkninger

Vurderingen av regelen om lokalt utviklede spillere er sammensatt og vanskelig med flere motstridende hensyn. Som nevnt gjentatte ganger ble den restriksjonen regelen utgjør enda større ved endringen av regelen før 2013 sesongen. Til tross for dette er det klart at fotballen trenger reguleringer for å kunne opprettholde et godt nivå med mange konkurransedyktige klubber og god økonomi.

UEFAs regel, som den norske regelen bygger på, ble i 2008 ansett å være i tråd med EU-retten av en uavhengig studie gjort på anbud fra Kommisjonen. UEFAs regel gjelder kun for to internasjonale turneringer for klubblag i regi av UEFA og gjelder derfor ikke for fotballspillernes ”hovedbeskæftigelse”, jf. Bosman-dommen<sup>116</sup>. Denne studien har derfor liten vekt i forhold til spørsmålet rundt den norske regelen da UEFAs regel ikke rammer spillerne like hardt. På grunn av dette har studien ikke blitt viet plass i denne oppgaven.

Ut fra det som er vurdert i denne oppgaven er det grunn til å mene at regelen ikke er i strid med EØS-retten. Noen klar konklusjon på spørsmålet finnes ikke, men det er klart at regelen forfølger et legitimt formål og at regelen er egnet til å oppfylle dette formålet. Det mest problematiske er om regelen er nødvendig. Gode grunner kan tale for at regelen går lenger enn nødvendig etter den siste endringen og at hensynet til talentutvikling ivaretas like godt om aldersrammen for regelen går tilbake til å være mellom 15 og 21 år. Imidlertid gjør endringen det enklere for unge norske spillere å komme tilbake etter endt utenlandsopphold.

Regelen har fungert i Norge i fem år og det er ingen indikasjoner på at den er på vei bort. Engelsk Premier League og flere andre store ligaer har også tatt inn lignende regler som den norske, noe som tyder på at fotballforbundene og UEFA endelig har funnet en løsning på ”Bosman-problemet”.

---

<sup>116</sup> Sak C-415/93 sml. 1995 s. I-4921 Avsnitt 120

## 6 Kilder:

### Litteratur:

- Ekker** Ekker, Andreas, ”Idrett og fri flyt av arbeidskraft og tjenester”, *Idrett og Juss (2012) Gunnar Martin Kjenner (red)*, s.346-359
- Fredriksen, Mathisen** Halvard Haukeland Fredriksen og Gjermund Mathisen, EØS-rett, Bergen 2012
- Halgreen** Lars Halgreen, European sports law – a comparative analysis of the European and American model of sport, København, 2004
- Leren** Leren, Kenneth André, ”Fotballspillerens klubbkifte”, Bergen, 2002
- Mathisen** Mathisen, Gjermund , ”Om proporsjonalitet som skranke for tiltak som gjør inngrep i EØS-avtalens fire friheter”, *Jussens venner nr. 2*, 2007 s. 80-92
- Sejersted** Fredrik Sejersted m.fl., EØS-rett, 3. utgave, Oslo 2011
- Van den Bogaert** Stefaan Van den Bogaert, Practical Regulation of the Mobility of Sportsmen in the EU Post Bosman, Meerbeke, 2004

### Norges lover:

Lov om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske samarbeidsområde (EØS) mv. 27.11-1992 (nr. 109) (EØS-loven)

Lov om gjennomføring i norsk rett av EØS-avtalens vedlegg V punkt 2 (rådsforordning (EØF) nr. 1612/68) om fri bevegelse for arbeidstakere mv. innenfor EØS 27.11-1992 (EØS-arbeidstakerloven)

### Internasjonale avtaler:

- EU-traktaten** Traktaten om Den Europeiske Unions funksjonsmåte, 13. desember 2007

**EØS-avtalen** Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, 2. mai 1992.

**ODA-avtalen** Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et Overvåkningsorgan og en Domstol, 2. mai 1992.

## **Idrettens lovverk:**

### **Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité:**

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité's lov (NIF-loven), 8. mai 2011

### **Norges Fotballforbund:**

Norges Fotballforbunds lov, 9. mars 2008

NFF-Kampreglement, 12. mars 2006

### **Høringsnotater og rundskriv (Norges Fotballforbund):**

Høringsnotat Lokalt utviklede spillere, 23. februar 2007

Tilgang:

<http://ekstranett.fotball.no/Documents/Rundskriv/2007/H%C3%B8ringsnotat%20Lokalt%20Utviklede%20Spillere%20%28LUS%29.pdf>

Rundskriv nr. 5/13

Tilgang:

[http://ekstranett.fotball.no/Documents/Rundskriv/2013/Rundskriv%200513\\_LUS-bestemmelser\\_2013.pdf](http://ekstranett.fotball.no/Documents/Rundskriv/2013/Rundskriv%200513_LUS-bestemmelser_2013.pdf)

Rundskriv nr. 39/07

Tilgang:

<http://ekstranett.fotball.no/Documents/Rundskriv/2007/Framtidig%20modell%20for%20Lokalt%20%20Utviklede%20Spillere%20%28LUS%29%20-%20h%C3%B8ring.pdf>



## **Union des associations européennes de football (UEFA):**

UEFA statutes 2012

## **Fédération Internationale de Football Association (FIFA):**

FIFA statutes 2012

FIFA Regulations on the Status and Transfer of Players 2012

## **Domsregister:**

### **Norges Høyesterett:**

Rt-1992-534 – “Håndballspiller-dommen”

### **European Court of Justice:**

<b>Walrave &amp; Koch</b>	Sak 36/74 sml. 1974 s. 1405
<b>Dona v. Mantero</b>	Sak 13/76 sml. 1976 s. 1333
<b>Caisse d’allocations familiales</b>	Sak C-238/83 sml. 1984 s. 2631
<b>Heylens</b>	Sak 222/86 sml. 1987 s. 4097
<b>Gouda</b>	Sak C-288/89 sml. 1991 s. I-04007
<b>Micheletti</b>	Sak C-369/90 sml. 1992 s. I-04239
<b>Stoke-on-Trent</b>	Sak C-169/91 Sml. 1992 s. I-6635
<b>Bosman</b>	Sak C-415/93 sml. 1995 s. I-4921
<b>Lehtonen</b>	Sak C-176/96 Sml. 2000 s. I-2681
<b>Simutenkov</b>	Sak C-265/03 sml. 2005 s. I-02579
<b>Bernard</b>	Sak C-325/08 sml. 2010 s. I-02177
<b>Perez og Gomez</b>	Forente saker C-570 og 571/07 sml. 2010 s.I-4629

## **EFTA-domstolen:**

Pedicel

Sak E-4/04, EFTA Ct. Rep. 2005 s.1

## **Andre kilder:**

### **”Nå blir Eikrem norsk”**

Tilgang: [http://www.nrk.no/nyheter/distrikt/more\\_og\\_romsdal/1.8379645](http://www.nrk.no/nyheter/distrikt/more_og_romsdal/1.8379645) (sist lest 22.04-2013)

### **Pressemelding fra Kommisjonen**

Tilgang: [http://europa.eu/rapid/press-release\\_IP-08-807\\_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_IP-08-807_en.htm) (sist lest 12/3 2013)

### **”Justering av LUS-bestemmelsene”**

Tilgang: <http://www.fotball.no/nff/NFF-nyheter/2012/Justering-av-LUS-bestemmelsene/> (sist lest 12/3-2013)

### **”Her er de seks største norske fotballtalentene i utlandet”**

Tilgang: <http://www.vg.no/sport/fotball/ligaer/tyskland/artikkel.php?artid=10043178> (sist lest 23/4-2013)

### **”- Om fem år ser du meg spille i Premier League”**

Tilgang: <http://www.dn.no/dnaktiv/article2588799.ece> (sist lest 23/4 -2013)

### **”HBK må hente norske spillere”**

Tilgang: <http://www.ringblad.no/hbkmagasinet/article5906151.ece> (sist lest 23/4-2013)

### **Gammelsæter, Jakobsen**

Tilgang: <http://www.mfm.no/db/5/2267.pdf> (sist lest 07/5-2013)

### **”Slik gikk det med 2009-talentene som dro utenlands”**

Tilgang: <http://www.vg.no/sport/fotball/engelsk/artikkel.php?artid=10077489> (sist lest 07/5-2013)

### **”Fotballpresidentens hilsingstale på Tinget”**

Tilgang: <http://www.fotball.no/nff/NFF-nyheter/Forbundstinget-2010/Presidentens-velkomsttale/> (sist lest 23/4-2013)

### **”Bosman-advokat vil ta knekken på UEFAs finansielle fair play”**

Tilgang:

[http://www.dagbladet.no/2013/05/07/sport/fotball/finacial\\_fair\\_play/finasielt\\_fair\\_play/uefa/27045612/](http://www.dagbladet.no/2013/05/07/sport/fotball/finacial_fair_play/finasielt_fair_play/uefa/27045612/) (sist lest 14/5-2013)

### **”Drastisk nedgang i Tippeliga-utlendinger”**

Tilgang: <http://www.nettavisen.no/sport/article3095508.ece> (sist lest 07/5-2013)

## **”Regelen som stopper talentene”**

Tilgang: <http://tipsfotball.com/norsk-fotball/regelen-som-stopper-talentene/> (sist lest 07/5-2013)